

POLYGLOT PÁTER OTAKAR METHOD PECHÁČEK. PRVNÍ LEKTOR ČESKÉHO JAZYKA PŘI KÁHIRSKÉ UNIVERZITĚ

ŠÁRKA VELHARTICKÁ

*Je noc. Jdu snít. Zřím zvodlé kopretiny
jichž jemné stříbro sežeh slunce pal,
v sny žití dávného se vpíjím, v pouhé stíny
a cítím hluboce, můj život vyprchal.*

*To světél vzdálených jak jedoucího vlaku
roj divých preludů se v nitru bil a třás
chuť rzi a železa, pach japonského laku,
šum stébel sežloutlých, mdlá pachuť sedmikrás...
(Otakar Method Pecháček, Nokturno)*

K postavě Otakara Methoda Pecháčka, benediktina činného v břevnovském klášteře, který ve 30. letech 20. století odešel do Egypta, aby se zdokonalil ve studiu nejen arabštiny, ale i dalších semitských jazyků a vyléčil se z tuberkulózy, se nedochovalo mnoho oficiálních úředních informací.¹ Avšak doklady, které je možné v archivech dohledat, zejména jeho dopisy profesoru Karlovy univerzity Bedřichu Hroznému či záznamy vojenských zpravodajů v Egyptě, svědčí o tom, že se jednalo o mimořádně nadaného a pilného polyglota.² Takové svědectví nám podává mimo jiné i opat Anastáz Opasek ve své knize *Dvanáct zastavení*: „Páter Metod Pecháček v té době v Břevnově nebyl [tj. v roce 1939], opat Dominik [Prokop] mu dovolil odjet na dlouhodobé léčení tuberkulózy do Egypta. Zalíbilo se mu tam tak, že tam byl ještě za druhé světové války, jak víme z ironických vzpomínek vojenského zpravodaje Jiřího Muchy. Páter Pecháček byl člověk

1 Za laskavou pomoc bych chtěla poděkovat Mgr. Anselmu Pavlu Skřivánkovi O.S.B., Mgr. Janu Pařezovi, Ph.D. ze Strahovské knihovny; Mgr. Adéle Jünové Mackové, Ph.D. z MÚA AV ČR; Mgr. Josefu Žikešovi, řediteli Vojenského ústředního archivu; PhDr. Jakubu Doležalovi z Archivu KPR; Mgr. Jitce Křečkové a Renátě Purnochové z Národního archivu; PhDr. Jiřímu Přenosilovi z Archivu UK; paní ředitelce Náprstkova muzea v Praze PhDr. Evě Dittertové; paní Zdeňce Hrabětové z Městského úřadu v Přešticích a paní Věře Kokoškové, bývalé ředitelce Kulturního zařízení a městského muzea v Přešticích.

2 Viz stať Adély Mackové: *Výuka českého jazyka v Káhiře. Pražské egyptologické studie 5*, 2006, http://pes.ff.cuni.cz/pdf/Mackova_2006.pdf [15. 5. 2018].

zcela mimořádně nadaný, jistě by se tu byl stal univerzitním profesorem. Byl schopen se naučit například všechny biblické jazyky. Prý se za měsíc naučil jednu řeč. Ovládal i řeči živé. Byl to v jistém smyslu jazykový génius.³ Podle vlastních údajů pracoval Pecháček v době války pro egyptské ministerstvo vnitra jako překladatel, což dokládá i kniha vzpomínek účastníků československého vojenského rozhlasového vysílání z Káhiry (Eduarda Rulfa *Volá Káhira 1939–1945*), kde autor o Pecháčkově píše, že to byl „velmi bystrý, nadaný člověk, a rozhovor s ním byl zajímavý... Pro jeho nespoutaný humor a skvělé podání jsme ho měli všichni rádi.“⁴ Důstojníci čs. rozhlasu v Káhiře dokonce plánovali vydat Pecháčkovy verše.⁵ V jednom z poválečných dopisů Pecháček rovněž udává, že byl „žákem indických yoginů, resp. Sivanandy z Rišikeš“ v Himalájích.⁶ V 50. letech působil Pecháček jako lektor českého jazyka na káhirské univerzitě, v době, kdy se formoval Československý egyptologický ústav.

Studium

Otakar Pecháček, narozený v Přešticích 29. března 1901,⁷ pocházel z rodiny, v níž se pěstoval silný zájem o orientální kultury, a od mládí byl veden ke studiu mnoha jazyků – mezi jinými ruštiny, němčiny, francouzštiny či latiny. Z dopisu, který Otakar Pecháček roku 1930 adresoval prezidentu republiky Tomáši Garrigueovi Masarykovi (viz níže), se dozvídáme, že jeho dědem byl purkmistr Plzně František Pecháček.⁸ Jeho otec Otakar byl plzeňským sládkem a Otakar Method Pecháček

3 Opasek, Anastáz: Dvanáct zastavení. Vzpomínky opata břevnovského kláštera. Praha 2013, s. 86.

4 Viz citace z knihy níže. Za upozornění, že by Pecháček mohl být zmíněn v této publikaci, děkuji Adéle Jůnové Mackové. Otakar Pecháček je na s. 179–183 uveden pod jménem Kropáček, což vzniklo pravděpodobně špatným opisem poznámek. Na jiných stranách, např. 461, 467, 483, 492–493, je uveden pod správným jménem.

5 „Hodláme vydat sbírku veršů krajana O. Pecháčka“ (zápis ze středy 21. června 1944), viz Rulf, Eduard: *Volá Káhira 1939–1945*. Praha 2000, s. 492–493.

6 Swami Sivananda (1887–1963), jeden z nejváženějších duchovních a učitelů jógy minulého století. Tradici jeho učení a cvičení udržuje mnoho škol, mj. International Sivananda Yoga Vedanda Centres (viz <http://www.sivananda.org>). Jeho díla byla přeložena do mnoha jazyků.

7 Údaje z matryky Státního oblastního archivu v Plzni dostupné zde: http://www.portafontium.eu/iipimage/30071122/prestice-54_1340-n?x=12&y=116&w=560&h=188. Pokřtěn byl 18. dubna t.r. Matriční záznam: Otec Otakar Pecháček, sládek v Plzni, nyní bytem v Přešticích č. 26, narozen v Plzni, syn Františka Pecháčka, měšťana a majitele realit v Plzni a Anny rodem Böhmové z Voseku [u Rokycan]. Matka Vilemína, narozena v Chrudimi, dcera Jana Ponec-e, c.k. pošt. officiala ve výsl. v Běchovicích u Prahy a Karolíny, dcery Augusta ryt. z Kolmar z Buda Folvi v Uhrách.

8 František Pecháček (1813 v Praze–1888 v Plzni). Otakar Pecháček v dopise prezidentovi píše: „Bylo dávnou mojí touhou použítí nějaké příležitosti, abych si dovolil předložití Vaší slovnosti otázku, neráčíte-li býti pamětníkem Františka Pecháčka, purkmistra města Plzně, jenž tuším v oněch dobách, kdy jste býval v Plzni, řídil osudy tohoto města. Tento muž jest mým dědem... povaha jeho a přátelství se Smetanou, Palackým, Riegrem, jeho národnostní boj o počestění Plzně, na kterou se pamatují všichni mužové ve Vašem věku...“ (Archiv KPR, spis Břevnovského kláštera, kart. 284, inv. č. 1593/3, sign. D 11927/47). Viz Ottův slovník naučný, sv. XIX z roku 1902, s. 399–400 o Františku Pecháčkově: „Pocházel ze staré rodiny mlynářské, která po čase ujala se t. zv. Kalíkovského mlýna v Plzni. Studoval techniku ve Vídni, ale musil studia opustiti, když ho potřebovala rodina k vedení

udává v jednom z dopisů: „otec měl v Kjachtě pivovar a projel ještě před založením zakaspické železnice v kubitce Asii podél tam a zpět. Uměl čínsky, mongolsky, persky a kavkazské jazyky, poněvadž byl též v Baku a na Kavkaze, v Tiflisu delší čas, v Samarkandě. Bohužel otec umřel a přišla válka, ujel jsem do Jižní Ameriky a byl jsem v Brazílii, v Dakaru, v Senegal, v Uruguay, na Madejře, ve Španělsku, v Argentině až skoro u Chile, ale nemám k západu žádného poměru. Mám voj[enskou] akademii, studoval jsem práva a byl jsem celním úředníkem.“ Bratr Otakara Pecháčka, Vladimír (1909–1969), studoval malbu u Maxe Švabinského, Jakuba Obrovského a Vladimíra Silovského na Akademii výtvarných umění v Praze.⁹ Pecháčkova sestra Milada¹⁰ si vzala předního českého internistu, Miloše Netouška (1889–1968), prvního ředitele a přednostu interního oddělení motolské nemocnice.¹¹

Po studiu na vojenské reálce (podle údajů v dopisech) studoval Otakar Pecháček právnickou fakultu a vydal se na cesty nejen Evropou, ale i jižní Amerikou. Z této doby se dochovala jeho žádost o vydání cestovního pasu¹² a současně i zbrojního průkazu, kterou zdůvodnil potřebou vlastnit střelnou zbraň na svých cestách („Podepsaný Otakar Pecháček, studující práv, žádá, aby mu laskavě byl vydán zbrojní pas k nošení střelné zbraně pod zákonitou délkou za účelem osobní bezpečnosti na cestách a výletech.“ Pozn.: „1 revolver pod 18 cm; 1 lovec[ký] nůž“).¹³ Ve 2. pol. 20. let nastoupil Otakar Pecháček do Břevnovského kláštera („Věřen jsa katolické tradici naší

hospodářství doma. ... V r. 1848 počal působiti ve veřejném životě, a když nadešla v letech šedesátých XIX. stol. volnější doba, povolán důvěrou občanstva do městského zastupitelstva a později do městské rady. Když pak konaly se r. 1861 první volby do sněmu království Českého, byl P. Palackým a Riegrem navržen za kandidáta pro mandát poslanecký za město Plzeň. ... P. zvolen za starostu města r. 1875. V těžké době – bylo to po známém úpadku hospodářském – ujal se tohoto úřadu, překonal nezlomnou svou vůli a vytrvalostí všechny obtíže a přispěl tím k utvrzení vlády českého žilvu v tomto městě. Jeho zásluhy jsou v tom ohledu veliké a došly uznání tím, že obecní zastupitelstvo zvolilo ho r. 1885 čestným měšťanem a někdejší t. zv. „obciznu“, polohu to pozemků mezi Radbuzou a Mží, která byla k jeho podnětu přeměněna na veřejný sad městský, pojmenovalo po něm sady Pecháčkovými. Za císařova pobytu t. r. byl vyznamenán řádem železných koruny třetí třídy.“ Srv. medailon F. Pecháčka ve Zlaté Praze (ze dne 25. 2. 1887, roč. IV/14, jež uvádí správné datum zvolení starostou – rok 1873); v Národní politice (4. 8. 1888, roč. VI/215, s. 2) či ve Světozoru z r. 1887, s. 590 [dostupné: <http://www.digitalniknihovna.cz/svkul/view/uid:ee788c73-435d-11dd-b505-00145e5790ea?page=uid:46f85c68-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=pech%C3%A1%1%C4%8Dek>].

9 Jeho dílo připomněla výstava „Zapomenutí malíři z Přešticka“ v Domě historie Přešticka (2013/2014). Viz též Koukal, Pavel – Špecinger, Otakar: Posedlý malíř V. Pecháček. Severočeský deník, 2074/99.

Vladimír Pecháček je pohřben na Vyšehradském hřbitově.

10 Zemřela roku 1985, pochována na Vyšehradském hřbitově společně s manželem.

11 Zde působil i Jaroslav Jedlička, který sepsal lékařský posudek Methodu Pecháčkovi v roce 1931 (viz níže).

12 Žádost o vydání cestovního pasu a o vycestování „do všech evropských států, Argentiny a zpět. Vyjma Maďarsko“ / „účel a cíl cesty: studijní“ („Pas vydán dne 17. 3. 1923); Národní archiv, fond Policejní ředitelství II, Praha – všeobecná spisovna 1931–40, sign P 835/3, kart. 9518.

13 Žádost z 5. 4. 1923. Bydliště uvedeno Praha VII. Rudolfova ul. 41, u p. Koppa. Doloženo záznamy z Oddělení pro vydávání zbrojních pasů; Národní archiv, fond Policejní ředitelství II, Praha – všeobecná spisovna 1931–40, sign. P 835/3, kart. 9518.

plzeňské měšťanské rodiny, stal jsem se mnichem kláštera BŘEVNOVSKÉHO¹⁴). Noviciát zahájil dne 22. března 1926 (pod řeholním jménem Metoděj), časné sliby složil 27. března 1927 a věčné sliby 30. března 1930. Kněžského svěcení se mu dostalo dne 19. října 1930.¹⁵ Ze dne 30. října 1930 je v Pecháčkově pozůstalosti doložen blahopřejný dopis opata Dominika (z Broumova): „Milý pátère Methodie! Z celého srdce se připojuji ke gratulacím našeho noviciátu. Nechť Vám Bůh žehná, abyste mohl ve zdraví a v milosti Boží skutečně hodně vykonat pro naše opatství. Současně snažně prosím, abych byl zvláště zahrnut do Vaší primiční mše svaté. V Kristu Váš Dominicus, opat. Braunau, 24. X. 30“.¹⁶ Podle dochovaných dopisů z 20. srpna a 1. září 1929 působil Otakar Pecháček jako redaktor časopisu Břevnovského kláštera *Jitro*.¹⁷ Jediný dochovaný dopis od matky je datován 3. dubna 1930, kdy o něm patrně neměla delší dobu zprávy („Bratře Methoději, co je s Tebou? Mám starost. Piš mě ihned.– Tvá Tě milující matka. Dráčov dne 3./dubna 930.“¹⁸)

V Archivu Univerzity Karlovy jsou uloženy doklady o studiu Otakara Pecháčka na Theologické fakultě od zimního semestru 1926/27, z nichž lze vyvodit, že Pecháček (pobyt uveden „Břevnov, klášter benediktinů“) v prvním roce navštěvoval přednášky prof. Hazuky (např. *Mluvnice hebrejského jazyka biblického*, *Antiquitates biblicae*, *Lingua hebraica*), Kudrnovského (*Theologia fundamentalis*, *Seminář apologetický*), Cibulky (*Církevní dějiny starověké*, *Úvod do křesťanské archaeologie*, *Starokřesťanská literatura*, *Umění barokní*, *Přehled dějin církevního malířství a sochařství*), Dvorníka (*Církevní dějiny středověké*, *České dějiny církevní*), Beneše (*Seminární cvičení filosofická*) či Vajse (*Staroslověnská mluvnice*) aj. Ve druhém ročníku se začal kromě povinných přednášek učit u prof. Hazuky další orientální jazyky (*Mluvnice arabského jazyka*, *Mluvnice aramejštiny*, *Mluvnice syrského jazyka*, *Assyrština*, *Egyptština*, *Arabská četba*, *Aramejšká četba*, *Syrská četba*, *Seminář orientální filologie*). Ve 3. ročníku navíc zařadil zejm. řečtinu (Vajs) a Čihákovy přednášky *Mravověda*, *Homiletika*, *Úvod do pastýřského bohosloví* aj. a v 5. pak mj. *Katechetiku* a *Pedagogiku* (Hronek). Poslední studijní dokumentace je z 8. semestru ze dne 28. 2. 1930.

Již ve 3. ročníku svého studia teologie se Otakar Pecháček rozhodl napsat profesoru Bedřichu Hroznému, který v té době požíval věhlasu světoznámého badate-

14 Archiv KPR, spis Břevnovského kláštera, kart. 284, inv. č. 1593/3, sign. D 11927/47.

15 Za tyto informace děkuji Mgr. Anselmu Pavlu Skřivánkovi O. S. B. (email z 9. 2. 2017): „Zdroj: Directorium Officii Divini... 1927, 1934, 1937, 1938. (Na rozdíl od všech ostatních členů komunity nemá v žádném z uvedených roků uvedenou zastávanou funkci v klášteře nebo v některé z farností). Directorium k roku 1940 již uvádí „Degit in Aegypto“, stejný údaj opakují katalogy z let 1941 a 1942.“

16 „Lieber P. Methodius! Von ganzem Herzen schliesse ich mich den Glückwünschen unseres Noviziates an. Möge Gott Sie segnen, daß Sie gesund und in der Gnade Gottes für unsere Abtei recht viel wirken können. Zugleich bitte ich dringend, mich in Ihr hl. Erstlingsopfer besonders einzuschließen. In Christo Ihr Dominicus, Abt. Braunau, 24. X. 30“.

17 Dopisy adresované Ústředí katol. studentstva čsl., 20. 8. 1929 a 1. 9. 1929, odesílatel: Redakce časopisu „JITRO“, Praha II, Spálená 15. Podepsán „za redakci“ fr. Method Pecháček OSB, Břevnov, klášter Benediktinů Praha; NA, fond Benediktini – klášter Břevnov, kart. 308.

18 NA, Benediktini – klášter Břevnov, kart. 308.

le, a zeptat se ho předběžně na možnost stát se jeho žákem. Pecháček udává (dopis z 10. ledna 1929), že pro něj zatím není možné u Hrozného oficiálně studovat, neboť nelze paralelně ke katolické fakultě studovat jiný obor. Představuje se mu, přičemž vyjmenovává zejména své obsáhlé jazykové znalosti i podniknuté cesty.

Než zanechal studia teologie a začal se zabývat výhradně orientálními jazyky, zakončil Otakar Pecháček katolickou fakultu zpracováním dizertace – jako téma zvolil dějiny Břevnovského kláštera (jeho dizertační práce *Dějiny Břevnovského kláštera od založení až do smrti opata Bavora z Nečtin (1332)* o 331 stranách, odevzdána roku 1931, je uložena v Archivu UK). Práce však byla zamítnuta.¹⁹ Ze dne 16. dubna 1930 je doložen zmíněný dopis Otakara Pecháčka prezidentu republiky, Tomáši Garrigueovi Masarykovi, který psal ze sanatoria ve Starém Smokovci,²⁰ v němž předkládá návrh na osamostatnění Břevnovského kláštera.²¹ Otakar Pecháček, který se dějinami kláštera i jeho výjimečným postavením důkladně zabýval, zdůrazňuje ve svém dopise význam Břevnovského kláštera v českých dějinách²² a nastiňuje historické okolnosti rozdělení kláštera na český Břevnov a německý Broumov.²³ V dalším výkladu se Pecháček zaměřuje na současné neutěšené poměry v klášteře, kdy německý opat Dominik Prokop nesplňuje touhy českých mnichů,²⁴

19 „Práce trpí naprostým nedostatkem metody. Některé partie jsou přímo odstrašujícím příkladem v tomto směru a není je možno číst než s velkým sebezáporem. ... Autor je velmi nekritický. Přebírá různé pochybné údaje starších kronik, jež byly asi jeho hlavním pramenem, nehledě ani dostatečně k tomu, co o nich říká moderní historie česká. Tak povstávají časté hrubé omyly a pochybené teorie, jimiž se práce přímo hemží. ... Na druhé straně důlužno říci ku cti autorově, že je velmi pilným. Literatura, kterou sebral, i když ve věci samé často chybil, je obrovská. Viděti zvláště, že si všímá i archiválních zpráv a že se snaží jich použít. Jest jen škoda, že tato píle a horlivost není líp usměrněna.“ Viz posudek prof. Františka Dvorníka, doplněn posudkem dr. Aloise Soldáta (Archiv UK, poř. č. 118, psáno v Praze, 31. května 1931).

20 Sanatorium dr. Opatrného specializující se na léčbu tuberkulózy bylo založeno ve Starém Smokovci ve Vysokých Tatrách roku 1876.

21 Archiv KPR, spis Břevnovského kláštera, kart. 284, inv. č. 1593/3, sign. D 11927/47, č. j. D 6901/30.

22 „... staroslavného kláštera ryze českého, jenž byl po dlouhé věky oporou přemyslovského státu a požíval nejvyšší přízně českých králů... Benediktini čeští byli náš nejrozumnější a nejčestější řád, tisíc let téměř proživající osudy naší vlasti, doby dobré i zlé. Opat břevnovský vystupoval vždy co prvá osobnost po arcibiskupu pražském a měl právo visitovati všechny kláštery české, což zavedl již svatý Vojtěch, aby vymánil živel český z područí Němců... Sv. Vojtěch podřídil Břevnov a kláštery jím visitované přímo Římu, kterýžto stav umožňoval národu českému pomocí Benediktinů domoci se mnohých práv, kterých by nebyli od Němců nikdy dosáhli.“

23 „Náš klášter břevnovský, až do husitských válek ryze český, následkem tehdejších zmatků byl vypálen a řád benediktinský uprchl do Broumova, kde po kolonizaci Němců se takřka úplně během staletí poněmčil. Po Bílé Hoře vzkríšen již toliko co jakási odbočka Broumova a přirozeno, že sem dosazování německými opaty stále Němci a zas Němci a živel český utiskován, znemožňován a Němcům nadřezováno...“

24 „Dnešní opat Dr. Dominik Prokop, Vám zajisté osobně známý, je sice mužem spravedlivým národnostně a bezúhonný řeholník, avšak jeho práce nestačí na vedení dvou klášterů... Je kromě toho Němcem a to poctivým a jeho přirozené sympathie k svému národu nestačí na diametrálně opačnou práci živu českého, od něhož veřejnost česká by spíše očekávala počestění takového Broumova, což je za dnešních okolností věci zcela vyloučenou, neboť do řádu veskrze s tendencemi německými nevstoupí

a svůj dopis zakončuje návrhem na oddělení obou klášterů a dovětkem, že tak činí z vlastní iniciativy a o jeho dopise nikdo neví. Tehdejší dlouhotrvající polemika týkající se rozdělení kláštera pronikla i do dobového tisku. Je zjevné, že dopis psal Otakar Pecháček až poté, kdy byla záležitost hradem oficiálně řešena. Nicméně zpráva hradu ze 24. 9. 1928, kterou Pecháček pravděpodobně nemohl znát, se velice shoduje s obsahem jeho dopisu.²⁵

Od roku 1930 je Otakar Pecháček v klášteře veden jako student orientálních jazyků.²⁶ Z dochovaného lékařského nálezu se dozvídáme, že onemocněl tuberkulózou a lékař Jaroslav Jedlička, kapacita v tomto oboru, doporučil jeho léčení nejlépe ve švýcarském Davosu.²⁷ Ze záznamu policejního ředitelství vyplývá, že Otakar Pecháček si jen pár dní po lékařském vyšetření, dne 19. května 1931, podal žádost o „vydání cestovního pasu do všech států Evropy pro případné další cesty a tentokrát k vůli cestě do Švýcar, kam se hodlá odebrati za účelem léčení na několik měsíců.“ Z téhož dne se dochovala i jeho žádost o vydání zbrojního průkazu, kterou

dnes žádný Čech na velikou škodu nám drahého, bez rozdílu názoru, dědictví sv. Vojtěcha.“

- 25 Vyjádření hradu ze 24. 9. 1928: „Benediktinské kláštery Břevnov a Broumov byly původně rozděleny. Břevnov byl mateřským klášterem, ale těžiště se poznenáhla přesunulo do Broumova. Potom se správa obou spojila. Když byl volen předchůdce nynějšího opata, Rudolf – Čech, vznikla opět snaha po rozdělení obou klášterů. Nedošlo k tomu. Vláda pracovala k tomu, aby posice Břevnova se posílila, aby opat sídlil v Břevnově, aby se tu zřídil noviciát. Tato snaha by měla ještě více úspěchu, kdyby na př. Pozemkový úřad zeslabil trochu Broumov zábořem lesů (jeho moc spočívá hlavně v bohatství lesů). Nynější opat Prokop má slabou vůli a podléhá vlivu mnichů-Němců. Nedávno byly na Moravě – snad v Rajhradě – porady, jichž se zúčastnili opatě všech benediktinských klášterů v republice a také generál[ní] opat z Říma, který je též Němec. ... Rozdělení Břevnova a Broumova by ovšem nebylo ministerstvu nikterak příjemné.“ (Zpráva, Říha, 24. 9. 1928. Archiv KPR, spis Břevnovského kláštera, kart. 284, inv. č. 1593/3, sign. D 11927/47.)
- 26 *Catalogus Venerabilis Cleri Saecularis Et Regularis Archidioeceseos Pragensis Pro Anno Domini MCMXXXVII*, 644 („Pecháček Methodius Ottocarus, Stud. linguarum orientalium; B. Přeštice, n. 29. Mart. 1901, p. 30. Mart. 1930, o. 19. Oct. 1930.“).
- 27 Lékařský posudek sepsal přední čs. odborník na tuberkulózu a respirační onemocnění MUDr. Jaroslav Jedlička (1891–1974), posudek je uložen v NA; NA, Benediktini – klášter Břevnov, kart. 308.

UNIV. DOCENT

MUDr. JAROSLAV JEDLIČKA

Praha XII., SLADKOVSKÉHO 10

Telefon 55962

Lékařské dobrozdání.

Pan P. M e t o d P e c h á č e k, člen řádu Benediktinského v Břevnově, jest stížen oboustrannou hrotovou plicní tuberkulosou fibrosní povahy, tou dobou s negativním nálezem Kochových bacillů ve sputu.

Celkový stav jest uspokojivý, jest však nezbytně zapotřebí ještě dalšího léčení, pokud možná v sanatoriu vysokohorském v DAVOSU, po dobu aspoň 6 až 9 měsíců.

8. V. 1931 [podepsán D^r. Jaroslav Jedlička]

Doložený Rozbor sputa (Hygienický ústav Lékařské fakulty Karlovy University v Praze II., Na Bojišti 3).

však tentokrát neodůvodňuje svou cestou, ale potřebou obrany v areálu kláštera. Policejní ředitelství se telefonicky obrátilo na klášter a zajistilo si zamítavé vyjádření převora kláštera.²⁸

Odchod do Egypta

Z dochovaných svědectví vyplývá, že břevnovský opat Dominik Prokop udělil Pecháčkovi povolení k dlouhodobému léčení v Egyptě.²⁹ Otakar Pecháček obdržel stipendium a v roce 1931 odcestoval do Egypta, odkud se již do Československa zřejmě nevrátil. Tento odchod do Egypta je rovněž doložen z *Katalogů diecézního kléru* z let 1940 a 1942,³⁰ uložených ve Strahovské knihovně. Páter Pecháček byl po odchodu do Egypta v kontaktu s ostatními příslušníky řádu a ve svých dopisech zmiňuje, že řád mu jeho pobyt toleruje, a ještě k 1. lednu 1940 je uveden v břevnovském diariu v seznamu členů konventu.³¹ Po 5. květnu 1940 již v záznamech diaria kláštera jeho jméno nefiguruje.³² Rovněž v *Katalozích diecézního kléru* se jeho jméno od roku 1945 již nevyskytuje. Nicméně v poválečném dopise mu představený kláštera Anastáz Opasek odpovídá na jeho dotaz: „Domnívám se, že jste stále členem našeho kláštera... Abychom učinili zadost církevním předpisům, měli bychom snad nějak vyjasnit Váš poměr ke klášteru, to je zřejmé – aby nikdo neměl záminky k nějakým výtkám a aby naše svědomí byla klidná.“³³

Jedním z důvodů Pecháčkovy cesty na Přední východ bylo onemocnění tuberkulózou, z níž se podle textu jednoho dopisu v Egyptě uzdravil, a právě kvůli těmto

28 Žádost o vydání zbrojního průkazu z 19. 5. 1931: „Podepsaný P. Method Otakar Pecháček OSB., kněz řádu sv. Benedikta v Břevnově, klášter, Markétská č. 1 dovoluje si žádati o laskavé vydání zbrojního patentu k nošení browningu pod zák[onnou] délku a flobertky ráže 6 mm., kteroužto žádost odůvodňuje takto: Ježto mám zkušenosti, že jest třeba někdy střelbou způsobiti poplach při spatření podezřelých osob v okolí klášterní budovy, žádám o povolení nositi zbraň k vůli jakési bezpečnosti, k čemuž se hodí nejlépe browning, dělající značný hluk. Flobertky jest třeba k vůli odstranění škodlivého ptačtva a německých myší.“ Na žádosti čteme však doplněno: „Telefon[ickým] dotazem v klášteře Břevnov (telefon 40356) bylo zjištěno, že vnitř jmenovaný podal žádost bez vědomí představených řádu. Převor kláštera P. Vít Rýdl výslovně prohlásil, že žádá, aby žádost byla zamítnuta.“ (Dodatek 29. 5. 1931; NA, PR II (1931–40), sign. P 835/3, kart. 9518.)

29 P. Pecháček nebyl do Egypta „vyslán“ na misi, nýbrž šlo o souhlas s opuštěním kláštera a pobytem v Egyptě. (Email Mgr. Anselma Pavla Skřivánka O.S.B. z 9. 2. 2017.)

30 *Catalogus Cleri Archidioeceseos Pragensis Anno Domini MCMXL*, 129 a *Catalogus Cleri Archidioeceseos Pragensis Anno Domini MCMXLII*, 155 („Pecháček Methodius Ottocarus, n. 1901, p. 1927 et 1930, o. 1930. Degit in Aegypto.“)

31 Totéž dokládají i údaje v *Katalozích* clerů.

32 Mgr. Anselm Pavel Skřivánek O.S.B. mi laskavě sdělil následující údaje: „Jeho jméno však není uvedeno k datu 28. února 1939, kdy byla všemi členy břevnovské a broumovské komunity potvrzena definitivní volba členství v jedné nebo druhé, nyní již samostatné komunitě, je tedy zřejmé, že v této době již v klášteře nebyl. Zápisy v diariu končí datem 5. května 1940, od počátku roku do tohoto data není P. Pecháček dále zmíněn. To je však zřejmé i z poznámek v diariu k 21. srpnu 1938: ‚kapitulní porada ... splacení dluhopisů za P. Metoda v Egyptě, stejný zápis též k 30. prosinci 1937.‘ (email z 9. 2. 2017).

33 Viz citace dopisu níže.

podnebním podmínkám příhodným pro své zdraví na návrat do Československa již nepomýšlel. Po svém příjezdu do Egypta píše Otakar Method Pecháček v říjnu 1931 Bedřichu Hroznému dopis, v němž ho zpravuje o svém pobytu v Káhiře. Jako svou odesílatelskou adresu udává: *Meadî près du Caire, st. Charles Couvent*, tj. Kostel Milosrdných sester svatého Karla Boromejského v Maadi, na jižním předměstí Káhiry.³⁴ Ubytování a stravu měl za výpomoc jeptiškám zdarma, další finance – jak uvádí na studium, cestování a nákup zejména lingvistických knih – si musel obstarávat.

Celkem šest dochovaných obsáhlých dopisů Otakara Methoda Pecháčka Bedřichu Hroznému pochází z období 1929–1933. První dopis sepsal v Praze, ostatní jsou odeslány již z Egypta. Poslední z nich, z něhož je zřejmé, že ho Bedřich Hrozný vyzval, aby o sobě a svém pobytu v Egyptě napsal více, je datován 5. ledna 1933. Žádný další není v pozůstalosti Bedřicha Hrozného doložen, což však nemusí znamenat přerušení korespondence. Pozůstalost Bedřicha Hrozného se dochovala torzovitě a i v mnoha dalších případech máme doloženy dopisy jen z některých období a pouze kuse. Bedřich Hrozný pak v následujících letech podnikal četná turné a v roce 1934 se vydal na pětiměsíční cestu po Malé Asii. Jako Pecháčekův učitel se pravděpodobně osobně zasadil o to, aby mu bylo přiděleno stipendium do Egypta, a poté, co si Pecháček v jednom z dopisů postěžoval, že trpí nedostatkem financí, zřejmě opět Hrozný zařídil zaslání financí ze zdrojů Orientálního ústavu – jak dokládá Pecháčkovo děkování v následujícím dopise.

Všechny dopisy Otakara Methoda Pecháčka jsou psány na psacím stroji, vždy jednostranně, vyjma prvního dopisu (ze dne 10. ledna 1929), který je psán rukou.³⁵ Jako další svědectví přikládáme Pecháčekův poválečný dopis opatu Břevnovského kláštera a odpověď Anastáze Opaska. Další citované dokumenty z poválečného období se týkají okolností založení Československého egyptologického ústavu v Egyptě a Pecháčkovy výuky českého jazyka na káhirské univerzitě. V jejich nástinu po-

34 Viz např. Meinardus, Otto F. A.: *Christians in Egypt. Orthodox, Catholic, and Protestant Communities Past and Present*. Cairo 2006, s. 90.

35 Ediční poznámka k uváděným dopisům: Při prepisech archivních dokumentů se striktně držíme originálního znění, uvádíme tedy i z dnešního pohledu gramaticky zastaralé tvary, např. „professor“, „Aethiopie“, „k vůli“, „na př.“, „posice“ aj. Komentář je připojen zejména u tvarů vlastních jmen, kde pisatel nedodrží jednotnost zápisu, neboť poukazují na skutečnost, že Otakar Pecháček se s mnoha profesory v Egyptě osobně seznámil, avšak neznal zápis jejich jména v latině. V hranatých závorkách doplňujeme autorem zkrácené termíny. Vzhledem k tomu, že dopisy Otakara Pecháčka jsou bezchybné i pokud jde o interpunkci, ponecháváme jejich znění bez zásahů. V gramatice jsou mezi dopisy jemné odchylky, např. *missionář* / *misionář*, *Džibouti* / *Džibuti*, *Schaade* / *Schade*, *Addis Abeba* / *Adis Abeba*, *Aethiopie* / *Ethiopové*, *grammatika* / *gramatika*, občas nepřesné jsou zápisy cizích vlastních jmen atd. (Errata v dopisech: 23. 10. 1931: slovo „evropsky“ nadepsáno jako oprava nad pouhé „ne“; 5. 1. 1933: před „zkoušela“ stojí „zko/zlo“; psáno chybně „Kaiř4“; po „Nikdo to o tobě“ následují škrty v textu; před „Jsou to starokřesťanské památky“ předchází škrty; po „vlastí Semitů, a“ následují škrty; za „nahlédnouti do srdce dnešního Orientu“ je tužkou před „Orientu“ vloženo slovo „lidstva“; chybně „orientálních“).

kračujeme po citaci dopisů Bedřichu Hroznému.

Tyto dopisy, v nichž Pecháček detailně popisuje lingvistické prostředí, v němž se ve 30. letech 20. století v Egyptě pohyboval, setkání s mnoha významnými egyptskými i zahraničními akademiky – lingvisty, historiky a archeology – jsou cenným a unikátním svědectvím.

Edice dopisů Methoda Pecháčka Bedřichu Hroznému

1.

10. I. 1929.³⁶

Slovutný pane professore!

Račte mi laskavě prominouti, že touto cestou dovoluji si navázati styk s Vámi. Jsem klerikem řádu Benediktinů z Břevnova, studuji nyní ve třetím roce theologie a zajímají mne nesmírně semitské jazyky a vše, co s tím souvisí. Složil jsem již naše obligatorní zkoušky z hebrejštiny, kterou jsem poslouchal dvě leta u pana profesora Hazuky³⁷, potom také jsem složil zkoušku z arabštiny, aramejštiny a syrštiny. Chodil jsem rok k panu profesorovi Riebrovi³⁸ na aethiopštinu. Nyní studuji písmo klínové dle Delitzschovy³⁹ učebnice a Ermannovu⁴⁰ učebnici jazyka egyptského. Za těchto studijních let hleděl jsem si osvojit jakési všeobecné vzdělání v tomto oboru, neboť mám ještě své klášterní povinnosti vedle studia theologie, které není samo o sobě pro začátečníka maličkostí.

Z dřívější doby znám perfektně německy, neboť jsem tam studoval několik let na střední škole a ze svých cest tolik francouzsky, anglicky a španělsky, že mi tyto řeči v slově i písmě nečiní obtíží, byť bych i měl mnoho v nich co doháněti.

Poněvadž náš život klášterní nám dovoluje věnovati se vědě, rád bych se zapracoval do některého oboru. Dostal bych dovolení od pana opata výhradně se tomu věnovati, případně by mne poslali někam do ciziny. Nač bychom to ale dělali, když máme doma dnes muže světového věhlasu a myslím, že posud nerozluštěné obrázkové písmo chetitské a jiné a jiné věci mohly by věsti a zaměstnati skutečné učence a nejenom mne, který se tím zatím jen z dálky zabývám.

Poněvadž jsem velmi zaměstnán zatím svým studiem theologie a není zatím mi možno navštěvovati Vaše přednášky, dovoluji si obracet se na Vás s prosbou, zda byste mi neporadil, jak bych toliko, používaje svého volného času, mohl pracovati

36 Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1–52. Na okraji zadní strany dopisu tužkou psaná poznámka Bedřicha Hrozného: „CT 6, Holma, Weitere Beitr[ä]ge z[um] ass[y-rischen] Lex[ikon]“, tj. Holma, Harri, 1921: *Weitere Beiträge zum assyrischen Lexikon*, Helsinky.

37 Václav Hazuka (1875–1947), český religionista, od roku 1919 řádným profesorem Univerzity Karlovy.

38 Josef Rieber (1862–1934), kněz a orientalista, od roku 1901 řádným profesorem biblických studií a semitských jazyků na Karlo-Ferdinandově univerzitě v Praze.

39 Friedrich Delitzsch (1850–1922), německý asyriolog, autor v té době rozšířené učebnice asyrštiny.

40 Adolf Erman (1854–1937), německý egyptolog, v letech 1884–1914 byl ředitelem berlínského Egyptského muzea a od roku 1885 mimořádným profesorem egyptologie berlínské univerzity.

ve Vašem oboru a až budu vysvěcen, to jest za rok, pak bych dostal k tomu již dovolení. U nás se studium na jiné fakultě nedovoluje theologům z pochopitelných důvodů.

Mohu studovati z jakýchkoliv knih, čas si k tomu najdu vždycky a mohl bych se již nyní k vlastnímu studiu připravit. Mám k dispozici též naši klášterní knihovnu, kde jsou různé cenné věci z tohoto oboru. Odborné studium vyžaduje především míti poměry tak upraveny, aby se člověk vědě mohl věnovati. A to bych měl. Tento obor pak jest v přímém poměru ku vědám biblickým, že se výborně hodí pro katolického kněze a zvláště Benediktina, neboť u nás to bylo vždy řádovou tradicí. Nová doba přinesla nové objevy a naše heslo praví: „Succisa virescit“ – starý pařez dostává mízu,⁴¹ – že mnohdy jsem přemýšlel o tom dáti se svěsti zářícím příkladem pana profesora Musila⁴² a Vaším, neboť v tom vidím též službu Boží veškerými schopnostmi člověka.

Ráčíte-li tudíž uznati za hodna odpovědi mé psaní, vyprošuji si ji na tuto adresu: fr. Methodius Otakar Pecháček O.S.B.⁴³

Břevnov, klášter Benediktinů.

2.

Káhira, dne 23. října 1931.⁴⁴

Slovutný pane professore!

Jsem zatím v Káhiře velmi spokojen především se zdravím. Trochu tu pocítuji podzim, máme však nicméně stále 25–35°C. Bývalo však od 40 nahoru, což jsem snášel výtečně. V celku jsem tu stonal jednou. Kážu francouzsky a anglicky, dokonce si troufám vyučovat 2 h náboženství francouzsky, což bych se nikdy nebyl odvážil doma. Setkal jsem se tu s kolonií polyglottů. Děti školy jeptišek,⁴⁵ u nichž jsem, ve svých sedmi letech hovoří plynne arabsky, francouzsky, německy, italsky a anglicky. Učím sice francouzsky, na neštěstí jsou moji žáci Španělé, Řekové a Arméni. Jsou tu též Rusové, Kopti, ti jsou však orthodoxní. Máme tu v Meadi⁴⁶, kde jsem, 1600 let starý bývalý monastýr koptský. Navštěvuji bátušky, kteří jsou vskutku výtečnými znalci jazyka koptského, takže se může říci, že nejběžnější věci dodnes v koptštině po celé oblasti koptské liturgie ještě mluví. Mám výtečného učitele arabštiny, absolventa moh. university Al-Azharu, s ohromnou orientální pamětí. Je háfiz, umí Korán a jiné věci z paměti, učí mne ty gramatické názory

41 Z latiny, doslovně „Poražený, znovu klíčí“, erbovní rčení benediktinského kláštera Monte Cassino.

42 Alois Musil (1868–1944), orientalista a cestovatel, od roku 1909 působil jako profesor biblických pomocných věd a arabského jazyka na univerzitě ve Vídni, v letech 1920–1938 byl profesorem orientalistiky v Praze.

43 Ordo Sancti Benedicti, Řád svatého Benedikta.

44 Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1–54. Místo a datum dopsány rukou.

45 Tj. škola při kostele Milosrdných sester svatého Karla Boromejského v Maadi.

46 Maadi – jižní předměstí Káhiry, obývané zejména Evropany a Američany.

à la Ibn Agrúmijj⁴⁷, mluví plynně klassickou arabštinou a byl učitelem tureckých a perských princů sem jezdících. Do metropole Afriky sjíždějí se Indové, Sudánci, obyvatelé Sahary, Madagaskaru, Persie, Číny z celé té nesmírné oblasti jazyka arabského učít se u veleslavných učitelů. Navštívil jsem mnoho slavných jmen, jsou to lidé, z nichž mnozí mají výkony paměti, o nichž nelze mluvit bez superlativů. Káhira je jakási Afrika v kostce, zdědila po Alexandrii to úžasné, co tyto země světu daly. Mám rád ty východní učence, nejhůře je, když se dovim nějaké hodně květnaté přirovnání grammatických tvarů, že řeknu někdy mimoděk něco velmi nepřijatelného. Tak jsem se ptal, když mi šejk půl hodiny vykládal o stromu plurálů, který má větve, že jsem se ho zeptal, nemíní-li nějaký strom v zahradě, když jsem pořád nemohl pochopit, proč ten strom nemá kořeny. Mluví se mnou pouze arabsky, nemí žádnou evr[opskou] řeč, ani psát evropsky. Jsem nucen všechno takhle vyjadřovat. Bátuškové kopští mají styky se znalci agannštiny, aethiopštiny, harrárštiny, tigré a tigriña, jeden pán, domorodec himjárský, vyučuje tu himjárštině, myslím, že znají tu lidé i sabejsky⁴⁸ lépe, nežli v Evropě. Je tu professor na Ekhilí. Mám styky s výtečnými učiteli hebrejštiny, tady se mluví a píše novohebrejsky a starou řeč znají výtečně. Káh[irský] rabín stává se bibliothekářem v Madridě, kde Židé dnes hledají své středověké klassiky a básníky. Šejk sám rovněž básní a přeje si, abych se tomu „učil“. Potulný prodavač lidové literatury mi jednou za pár krejcarů prodal několik knih ballad o šejcích v poušti z Hedžásu. Jezdím ve vlaku s Koptskými bátušky a přirozeně hovoříme arabsky, takže jednou k nám přisedl jeden zbožný Talián jakéhosi řádu nového, kněz, a ptal se mne, jestli to vím, že oni nevěří v papeže, velmi se divil, že s nimi hovořím v jejich bezbožné musulmanštině. Tady se naše sv[até] církve mezi sebou na sebe dívají skrz prsty, děti se mne ptaly, jestli to je u nás hřích mluvit s orthodoxními. Kopti mi tu taky líbají ruku, poněvadž nemám vousy. Kdybych je měl, líbali by mi je. Chodím též na mši, která trvá 3 hodiny, celá zpívaná, a když si dá bátuška záležet, je to velice krásné ty prastaré chorály basilíánské. Zpívají to střídavě koptsky a arabsky. Mám právo státi v Haikalu⁴⁹ (E-galu?)⁵⁰ se zutou obuví jako kněz. Píšu často p. prof. Hazukovi, mám 4krát týdně arabštinu celé odpoledne, poněvadž se se šejkem upřímně bavíme. Krom peněz mi tu neschází nic, jeptišky o mne pečují, výtečně mi vaří, ač samy nijak bohaté nejsou. Kdyby Vaše Slovutnost sem někdy měla v úmyslu cestovati, u nás jsou velmi laciné pokoje s evr[opským] zařízením a výbornou stravou.

Jsem Vaší Slovutnosti vždy hluboce oddaný
žák

P. Method Pecháček OSB.

Meadí près du Caire, st. Charles Couvent.

47 Ibn Adjurruum (1273–1323), autor arabské gramatiky.

48 Na téma sabejských nápisů sepsal Bedřich Hrozný svou závěrečnou práci na vídeňské univerzitě.

49 Haikal – oltářní prostor oddělený od zbylého kostelního prostoru zástěnou.

50 Sumerský É.GAL „chrám“ (dosl. „velký dům“).

3.

10. III. 1932⁵¹

Slovutný pane professore!

Laskavostí Orientálního ústavu dostalo se mi ještě 10 liber egyptských jakožto příspěvku k doplnění mého stipendia. Jelikož vím, že především Vaší Slovnosti jsem povinen díkem, dovoluji si tak činiti. Pan docent Dr. Černý⁵² nyní mešká v Egyptě a k mému velkému překvapení mi tuto radostnou novinu zvěstoval. Jde mi též o tu čest dostati nějaký sebe menší obnos mimo obyčejnou cestu našich klášterních příspěvků, na př. od Orientálního ústavu, z ministerstva atd. Já se tím u nás jistě legitimuji a začne se s mým studiem vážně počítat. Zatím mi jenom pod nátlakem okolností cestu sem dovolili a aby nebylo námitek, že jeden člen řádu cestuje po Orientě a druhý, maje táž práva, to dělat nemůže, spolehl jsem se čistě na své prostředky a od řádu jsem ničeho nepřijal. Jsem zde v malém klášteře a mám byt a stravu. Za to jeptiškám dělám domácího kaplana. Nijak jinak honorován nejsem a proto mi bylo velice milé, že jsem ty peníze dostal. Zatím tedy místo našeho universitního studia chopil jsem se tu studia domorodého. Můj šejk mne dobře naučil arabštině, že nyní již leccos čtu a mluvím plyně; vyjednávám arabsky s úřady a všude mne rádi poslechnou. Slavný šejk Taha Hossejn⁵³ mi dal bezplatnou vstupenku do památek v Hor[ním] Egyptě, takže mne toto studium nic nestojí. Jsem znám dobře s Kopty a poněvadž jsem je velmi trápil, i s patriarchou, dovolila Jeho Svatost papež africký, aby mne učil aethiopištině jejich professor ze semináře, rodilý Aethiop. Je to mnich z Gondaru a učí mne amhářštinu, tigré a geez velmi pěkně. Chodí mne navštěvovat 3krát týdně a nic za to nechce. V Addis Abebě teď mnoho tisknou v geez a v amhářštině a kdyby se jednalo o skutečně záslušnou vědeckou práci, byly by to tyto jazyky, boghos, galština, řeč falášů, tigré a tigríňa, harrarí, aby se tomu někdo konečně jednou prakticky věnoval. Arabštinu mám čtyři odpoledne týdně, můj hebrejský učitel teď právě nemá čas. K vůli syrštině jsem navázal styky s kněžskými chaldejskými a ritu syrského a doufám, že se k tomu dostanu. Naše evropské vědomosti nejsou co se týče aethiopištiny nikterak na výši, též ty theorie o aethiopském jazyce by zasloužily důkladného studia na místě. Pak ti lidé mají děsnou spoustu neznámé literatury po klášteřích. Právě mi poslala Jeho Svatost pěkný missál aethiopský v geez a v amhářštině, jehož církev užívá. Dostal bych od patriarchy povolení studovat rukopisy v klášteřích a je fotografovati. Vodím tam i Němce. Habeš se modernizuje, není to dnes již stát divošský a zdivočilý. Řečí geez se mluví doposud i píše mezi domorodými učenci, kteří studují z evropských grammatik.

Náš rád mi právě jakžtakž dovolil, že tu mohu zůstat, jak dlouho budu chtít. Poněvadž na př. Orient, kde cestoval ještě p. prof. Musil, je každých 20 let blíže Evropě, mnoho se tu mění a pokračuje, že skutečně rád tohoto dovolení a vši pomoci využiji. Pár pěkných knih jsem si též koupil. Dávám peníze všechny na učitele a na knihy.

51 Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1–56 a Ar.Hroz. 3/1–57.

52 Egyptolog Jaroslav Černý (1898–1970).

53 Taha Hussejn (1889–1973), přední egyptský spisovatel 20. století, docent na univerzitě v Káhiře.

Jinak nemám potřeb, bavím se konáním návštěv u vynikajících osob a prohlížením pokoutních orientálních knihkupectví. Až budu v Praze, budu z tohoto prostředí dlouho vnitřně žítí.

Tohle učení se u domorodců má mnoho předností i vad, ale přece jenom tak se člověk může jednou na př. informovati o dnešním živém přízvuku v řeči geez, v oněch podivných, téměř mlaskavých p, ph, t, c, z konce aethiopské abecedy, o amhárské výslovnosti této sesterské řeči geez, o způsobu psaní a o možnosti, jak souditi na vliv chamitský v obou těchto literárních odnožích aethiopské celonárodní literatury. Co se týče vykopávek, je tu ta 4 pyramida a potom novum jsou vykopávky prof. Menghina z Vídně.⁵⁴ Jeho asistent Dr. Bittel⁵⁵ z Frankfurtu zná Vaši Slovutnost z Kültepe a Bogazkøj.⁵⁶ Našli právě v mém působišti (je to objev jednoho franc[ouzského] kněze⁵⁷ a ne Němců) v Meadi neolithickou vrstvu zajímavých sillexů, nádob, takové praehistorické skladiště. Sám mám několik kg sillexů, co jsem shledal v poušti, z nichž některé si dovolím zaslati.

Aniž by bylo nutno teprve kopati, našel jsem sám mnoho věcí v poušti za pyramidami, v Luxoru a dověděl jsem se, že po celé Sev[erní] Africe tytéž sillexy se nacházejí, snad z dob, kdy Sahara byla obydlitelnější a to před 5000 léty nebylo, ani dříve, kdy Egypt byl velikým jezerem Nilu. Zabýval jsem se dříve dosti praehistorií a domnívám se, že Mengin⁵⁸ z toho bude dělat senzaci. Chodívá k nám pilně do kostela, bývám u něho často ve vykopávkách poslouchat zpěvy Arabů při práci.

Byl jsem týden v Assuánu, v Luxoru, v Thébách, v Karnaku, v údolí králů, v hrobkách královen a u Tuth-ank-ammona,⁵⁹ u kolosů,⁶⁰ v Edfu, atd. Byl bych rád jel do Tell el Amarny, ale neměl jsem času.

Dovoluji si ještě jednou za všechno Vaší Slovutnosti děkovati a poroučeje se do Vašich modliteb, jsem

Vaší Slovutnosti vždy oddaný

žák

P. Method Pecháček OSB.

Meadi près du Caire,

St. Charles couvent.

54 Oswald Menghin (1888–1973), rakouský archeolog, v letech 1917–1945 profesorem ve Vídni, v letech 1930–1933 působil na univerzitě v Káhiře. V letech 1935/36 byl rektorem Vídeňské univerzity. Po 2. světové válce utekl do Argentiny, kde získal pozici na univerzitě.

55 Kurt Bittel (1907–1991), německý archeolog, který se původně zabýval evropskou archeologií. V letech 1930–1932 působil jako archeolog v Egyptě. Od roku 1933 zastával pozici referenta Německého archeologického institutu v Istanbulu. V letech 1933–1977 vedl výkopy v Chattuši, hlavním městě Chetitské říše.

56 Tj. lokality Kültepe, kde Bedřich Hrozný vedl archeologické výkopy a objevil obsáhlý archiv staroasyrských kupeckých osad, a Boğazkøj, hlavní město zaniklé Chetitské říše v centrální Anatolii.

57 Míněn je francouzský jezuita Paul Bovier-Lapierre (1873–1950).

58 Tj. Oswald Menghin, zde psáno chybně „Mengin“.

59 Tj. Tutanchamonova hrobka v Údolí králů.

60 Tj. Memnonovy kolosy na západním břehu Nilu naproti Karnaku a Luxoru.

4.

s. d.⁶¹

Slovutný pane professore!

Právě včera, nevím, jestli to byla telepathie, odeslal jsem p. profesorovi Mardirossianovi⁶² psaní, v němž jsem přiložil dopis pro Vás, jestli to je zcela korektní, nevím, avšak ráčíte mítí tolik práce a já jsem již tolik Vaší vzácné laskavosti byl svědkem, že si vskutku netroufám přímo Vaší Slovutnost obtěžovati. Dnes mne došel lístek Vaší Slovutnosti, který mne upřímně potěšil. Nikdy jsem se ve snu ani nenadál, že bych mohl býti někým brán vážně. Čím však déle tu jsem, tím více pozoruji, že celé to prostředí orientálské člověka seznámí s věcí. Jako dřevo v moři, než klesne ke dnu, se nejprve obalí mušlemi a řasami, tak tahle semitština se musí slyšet tady, musí tím člověk mluvit, hádat se, dávat bakšiš a trefné orientálské průpovědky. Pak to jde samo sebou. Já dnes už píšu arabsky psaní a lidé mne mají velice rádi. Čtu denně hebrejsky a syrsky a doufám, že i k těmto řečem dostanu se tak, abych odejel odtud s dokonalou praktickou jejich znalostí. Zatím, pokud mi čas zbýval, jsem se dostal k aethiopským jazykům, což nikterak není mimo program. Můj aethiopský mnich je duše tak dobrá, on za mnou jezdí a má z toho strašnou radost, že se tomu u nás taky učíme. Mám v Habeši již některé známé a kdyby se jednalo jednou o vědeckou práci, tyhle jazyky by zasloužily, aby je někdo zase vynesl v Evropě na povrch. Dělán zatím geez a amhářštinu a tigré, poněvadž se dnes Habeš ze všech sil modernizuje a je tam plno apokryfů, 14 ritů, všelijaké křesťanské zvyky. Potom geez je leckde ještě živá řeč v Nubii a v Sudánu. Já tu mnoho necestuji, ale sbírám tyhle gramatické zprávy, málem bych byl zase propadl koptštině, tamašku⁶³ a kapylstině⁶⁴, ale koupil jsem si nějaké bible a ani galštinu nedělám. Četl jsem Quatreméra⁶⁵ a ty zprávy o křesťanských církvích Egypta, Nubie a Aethiopie, trochu jsem luštil v prázdné chvíli Griffithe⁶⁶ a to merovejské písmo a tak se mi zdá, že tady jednou dojde k faenomenálním objevům chamitských civilisací předeegyptských. Mám též už jakési ponětí o zeměpiscích arabských, o lékařské literatuře, o všelijakých svatých koptských a aethiopských, o středověkých cestovatelích, o národech afrických, řečech i mimochamitských, o africké praehistorii

61 Dopis řadíme z důvodu kontextu chronologicky na toto místo [Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1-58], nicméně mohl předcházet i dopisu z 10. 3. 1932.

62 Nišan Mardirossian, knihovník ústavu vedeného Bedřichem Hrozným na Univerzitě Karlově, viz Vavroušek, Petr: Pán chetitých tabulek. Praha 2009, s. 57 a Velhartická, Šárka: Dopisy Bedřicha Hrozného literárním osobnostem. Praha 2015, s. 179.

63 Jazyk Tuarégů.

64 Kabylstina – berberský jazyk užívaný v Alžírsku.

65 Étienne Marc Quatremère de Quincy (1782–1857), francouzský orientalista, profesor řecké literatury v Rouen a profesor semitských jazyků na Collège de France v Paříži. Je autorem děl mj. *Recherches critiques et historiques sur la langue et la littérature de l'Égypte* (Paris 1808), *Mémoires géographiques et historiques sur l'Égypte, et sur quelques contrées voisines* (Paris 1811), *Observations sur quelques points de la géographie de l'Égypte* (Paris 1812).

66 Francis Llewellyn Griffith (1862–1934), britský lingvista a archeolog, od roku 1924 profesorem v Oxfordu.

rass, o všelijakých těch mohamedánských učenostech, zvláště o arabském nazírání na grammatiku atd. Učím se též arabsky básniti. Mám vypsánu četnou středověkou literaturu, všechnu bibliografii o afrických církvích orthodoxních, o posvátných místech, všechny ty portugalské grammatiky a dějepisy o Aethioppi, dostal jsem tu též Kudatku Bilik, tu uigurskou slavnou kroniku starotureckou atd.⁶⁷ Znáám dějiny všech dnes existujících kopt[ských] klášterů, káhirské arabské dynastie, takže takové všeobecné vzdělání bych si odtud přinesl. Ono se to musí studovat na místě. Mám k tomu úplně čas k dispozici a náš řád mi dovolil, že tu mohu býti jak dlouho chci.

V poušti jsem objevil na svých procházkách Mukattánem⁶⁸ skladiště pazourkových nožů a mám jich již několik kilogramů. Dovolil bych si pár balíčků Vaší Slovnutnosti zaslati, ovšem nevím, jestli jsou vhodny např. pro veřejnou sbírku. Viděl je též prof. Menghin z Vídne a uznal i jeho asistent Dr. Bittel, že jsou pravé. Kdybych věděl, že to má cenu, mohu posílat pravidelně jakékoliv množství. Ty zcela veliké krásné nože se u nás nevyskytují, za to pěstní mlaty, šípy a kopí.

Dovoluji si ze srdce za vše dobré děkovati a jsem Vaší Slovnutnosti
vždy hluboce oddaný žák
P. Method Pecháček OSB.
Meadi près du Caire, St. Charles Couvent

5.

13. 12. 1932⁶⁹

Slovnutný pane professore!

Přišel jsem navštívit v neděli jednu rodinu, která má styky s Hedžáským králem a Perským a jaké bylo mé potěšení, když zcela náhodou, aniž by kdo byl radio nařídil, ozvala se Praha, někdo zakašlal a začal mluvit česky. Byla to Vaše přednáška, tak krásně zřetelně slyšitelná, jakoby jste byl ráčil mluvit přímo v pokoji, poznal jsem to po hlase, že to nikdo jiný není. Jest mi milou povinností blahopřáti Vaší Slovnutnosti všeho nejlepšího k svátkům vánočním a dovoluji si děkovati za vše dobré, jehož se mi Vaší vzácnou laskavostí dostalo. Jsem již pomalu 2. rok v Egyptě, byl jsem v Palestině, dole v Assuanu a jestli někde získám prostředky, jel bych Sudanem do Aethiopie. Zatím studuji arabsky na nár[odní] universitě egyptské, přednášel zde prof. Littmann⁷⁰, prof. Nallino⁷¹, prof. Schaade⁷², chodím do rodiny nejuče-

67 *Knih*a Uigurische Sprachmonumente und das Kudatku Bilik Hermanna Vámbéryho vyšla roku 1870 v Innsbrucku.

68 Mukattam jihovýchodně od Káhiry.

69 Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1–55.

70 Enno Littmann (1875–1958), německý orientalista.

71 Carlo Alfonso Nallino (1872–1938), italský islamista a arabista. Istituto per l'Oriente Carlo Alfonso Nallino v Římě, založený roku 1921, nese dnes jeho jméno.

72 Arthur Schaade (1883–1952), německý orientalista, působil v Hamburku, mezi jeho žáky patřili např. arabisté Adolf Grohmann (1887–1977) – za 2. světové války ředitel Orientálního ústavu, Max Krause (1909–1944), Albert Dietrich (1912–2015) aj.

nějššího muže Egypta, děkana Tahy Hossejna, konám návštěvy u prof. Maierhofa⁷³, známého orientalisty, pracuji a vypůjčuji si knihy v něm[eckém] arch[eologickém] institutu, kde odebírají též naše Orient[ální] listy čl. Prof. Junker⁷⁴ z Vídně je ke mně vždy velmi laskav, některé knihy objednal pro institut, o něž jsem žádal. Dr. Bittel sem snad z jara zase přijede, byl v Turecku, bydlel u nás, chodil k nám též prof. Menghin. Byl jsem též u prof. Bergstresera⁷⁵ z Mnichova, u prof. Grafa⁷⁶, koptologa, učil mne koptsky Jesse efendi z kopt[ského] nár[odního] musea. Měl jsem skoro rok domorodého mnicha k vůli aethiopštině, učil mne amhářsky, řeč tigře a tigriňa, četli jsme časopisy, učil mne aeth[iopským] ritem sloužití mši sv[atou] atd. Bývám často hostem u orth[odoxních] mnichů z Vádí en Natrún, zpíváme tu východní, chorální hudbu, ústně toliko existující, na př. slovo Maria trvá 10 minut. Sám mám nyní arabskou klassu, kterou učím arabsky katechism. Mne to baví ovšem více, než děti. Teprve po roce poznávám, co to je arabština, začínám tomu rozumět. Začínám doopravdy studovati a začínám mítí rozhled. Nebyti této cesty, byl bych snad do smrti zůstal bez základu. To ostatně vděčím svému šejkovi, který mne dokonce považoval za dítě, tak jsem se ho, zcela barbarsky, zbavil tím, že jsem mu vždy uprchl. Ale naučil mne číst a psát, číst i noviny. Teď se učím sám. Byl bych se stal perfektním arabským klukem, na kterého se bere rákoska. Náš řád pomalu se se vším zcela smířil, veškery formality mi zařídí. Tedy mám zatím vše velmi pěkně, až na to, že mi tu jeptišky ničeho neplatí. Ale v naturalích to má daleko větší cenu. Uzdravil jsem se zde, že nekašlu a stejně v Egyptě k vůli zdraví zůstat musím. Je tu v Meadi překrásně, zvláště nyní. Je tu takový náš podzimek, listí padá, růže kvetou, palmy šumí. Chodím do král[ovské] zeměpisné společnosti na přednášky, do amer[ické] university, po knihovnách, kam mne doporučili profesoři eg[yptské] university. Jsou mnozí Evropané, přednášky jsou však vesměs arabsky. Je to výhoda slyšet na př. překlad do arabštiny z aethiopštiny anebo syrštiny, i assyriologie je velmi zajímavá v arabštině. Chodím všude v černém habitě a všude mi vyšli s největší ochotou vstříc. Představil jsem se s klidem všem profesorům, tureckým a perským básníkům, novoarabské mladé literatuře. Náš klášter pozval některé franc[ouzské] misionáře z Konga, jsou v Břevnově, jeden je tuším podpřevorem. Jsem pozván do Aethiopie do klášterů, kde dle sdělení mého abúny mají starobylé knihy církevní z prvých dob křesťanských, apokryfy, bible, liturgické spisy, překlady řecké literatury, též bibliotheky klášterů v Solné poušti jsou zajímavé. Prosím o prominutí, jestli

73 Max Mayerhof (1874–1945), německý lékař a orientalista, překladatel z arabštiny.

74 Hermann Junker (1877–1962), německý egyptolog, od roku 1909 mimořádným profesorem vídeňské univerzity, v roce 1923 založil Institut egyptologie a afrikanistiky a od roku 1929 působil jako vedoucí káhirského oddělení Německého archeologického institutu. Od roku 1934 profesorem Káhirské univerzity.

75 Gotthelf Bergsträßer (1886–1933), semitista, od roku 1915 řádným profesorem v Istanbulu, později Berlíně, Breslau, Heidelbergu a Mnichově.

76 Georg Graf (1875–1955), německý orientalista a koptolog, autor pětisvazkového díla *Geschichte der christlichen arabischen Literatur* (Vatikán, 1944–1953).

jsem neodevzdal knihy, vypůjčené u p. prof. Mardirossiana. Jsou v klášteře⁷⁷ a mohu napsat, aby byly vráceny, kdyby se na mne p. professor Mardirossian příliš zlobil!

V Aethiopii dole byl před časem prof. Littmann⁷⁸, ta Axumská expedice. Mám tam styky, dopisují si s konzulem, s franc[ouzskými] učenci, s někt[erými] osobnostmi. Za rok myslím, že jsem zatím vykonal dosti. Felláhové mne tu nazývají abúna Mohammed a tomu se směje pomalu celá Afrika, Syrie a Palestina. Nevím, není-li mojí povinností napsat aspoň psaní ministerstvu nebo Orientálnímu ústavu, theologické fakultě, jejímž prostřednictvím jsem stipendium obdržel. Mám dojem, že laskavost p. prof. Hazuky byla příliš veliká a pokud vím, též p. bratra Vaší Slovtutnosti⁷⁹. Já sám jsem úředně jednal toliko s p. ministerským radou Plachtem⁸⁰, ač mi svitlo, že to jen tak samo sebou není. Jsem zcela beze zkušeností ve styku s vysokými osobnostmi a zcela mimo veškeré očekávání se mi dostalo tak vzácné přízně. Považoval bych to za zvláštní, nový závazek ku vděčnosti, kdyby mi Vaše Slovtutnost sdělila, komu mám zvlášť ještě za vše v ministerstvu a jinde poděkovati.⁸¹

Jsem Vaší Slovtutnosti vždy hluboce oddaný
a vděčný

P. Method Pecháček OSB
Mead, St Charles Couvent
/Égypte/ près du Caire

6.

5. I. 1933⁸²

Slovtutný pane professore!

Složil jsem několik dopisů, určených Vaší Slovtutnosti, avšak neodvážil jsem se je poslati. Víím též, že Vaše Slovtutnost jest tolik zaměstnána vědeckou prací, o které mluví svět a ta je důležitější, nežli bych obtěžoval mnoha dopisy. Avšak, řídě se Vaším pokynem, dovolil bych si přece zmíniti se aspoň o své maličkosti, co všechno v Egyptě činím a kde jsem již pomalu 2. rok.

Především, postřílel jsem po nemocnicích mnoho koček, které velmi týraly pacienty a ubohé jeptišky je ubíjely pohrabáčem, byť i velmi šikovně. Chodívám totiž po Káhírských nemocnicích utěšovati nemocné a zpovídati umírající. Mnozí, když to viděli, vymrštili se z lože a vydali se ihned na lov jaguárů, jiní zemřít zapomněli. Také lovím v koptském museu ve staré římské pevnosti Babylona veliké netopýry, kteří tam činí nezdobu. Utuát. Zpovídám ve všech nemožných jazycích, maďarsky a arabsky, vyučuji naši arabskou klassu arabsky katechismu a dějepřavě.

77 Tj. míněno v Praze na Břevnově.

78 Tj. Enno Littmann, viz výše.

79 Jindřich Hrozný (1885–1952), bratr Bedřicha Hrozného, rovněž působil na Univerzitě Karlově.

80 Otto Placht, vládní rada ministerstva školství.

81 Následující text dopsán rukou.

82 Archiv Náprstkova muzea, fond Bedřich Hrozný, karton 3, Ar.Hroz. 3/1–59.

Píšeme s dětmi na tabuli, já jim předříkávám, někdy mi nějaký Kopt, když se doví, že učím gramatickým bludům, vrazí štulec pod žebra. Mám tu jméno abuna Mohammed, slavívám s felláhy zikr, s Beduiny svatby a s městskými Araby jsem jedna ruka. Sedávám na zemi s východními patriarchy, šejky, omdehy a posvátnými šílenými, imámy a derviši, fakíry a belídy. Chodí k nám do kostela Maronité, Chaldejci, Kopti, Aethiopové, Melchité, Syřané, Malabaři, zkrátka všechny katolické rity. Mám u jeptišek byt a stravu, prachy žádné a ony zase nemají žádné peníze. Ale aspoň si rozumíme. Ku podivu, mé zdraví se usadilo, nekašlu sice krev, ale dostal jsem ošklivý trachom oční⁸³, poněvadž mne všude tahají žebráci, děti z praehistorické hliněné vesnice. Jsem tu osoba veřejná po kraji, chodím do mešity s naším šejkem, který tam káže. Bývám na každé svatbě a pranicí, u všech [š]’evců, mezi Vafdisty⁸⁴, na pohřbech, znám se s derviši všech možných řádů, polykači hadů a jiných předmětů; s káhir[skými] židy, s koptskými mnichy zpívám bohoslužby jistě 2000 let staré, které ještě nejsou sepsány v notách. Jinak brousím jeptiškám nože, střílím vrány, chytám myši, onehdy nám německá myš sežrala sv. Josefa, zbyly z něho u jesliček jenom palce u nohou a podstavec. Nedávno jsem zastřelil naši kočku, kočku posvátnou, která mi spávala celé bohoslužby za oltářem a vždy, když jsem vyšel s kadidlem a čtu loretánskou litanii, tak se k všeobecné veselosti nábožného publika zjevila, jakoby litanie patřila jí.

Sedes sapientiae!⁸⁵ MŇAU!

Causa nostrae laetitiae! MŇAU!

Vas honorabile! MŇAU!

Vas insigne devotionis! MŇAU!

V našem sv[atém] řádě jsem Method Egyptský, poněvadž mnoho svatých poustevníků žilo v Egyptě na poušti. O svátčích byla půlnoční, přinesli mi Arabové takový fábor z květin, jako se dává ženichovi a nevěstě, na ’íd miládíja sajidná ’Isa, alájhi assalátu vassalámu⁸⁶, k velikému údivu našeho anglicko-koloniálního panstva, které velmi chodí do kostela.

Naše děti jsou příslušníky mnoha národů západních i biblických. Řekové, Armeni, Němci, Francouzi, Španělé, Angličané, Austrálci, Rusové, Španělé¹, Arabové, Italové – tahle sebranka ve všemožném stáří.

V poušti jsou loupeživí Beduini, bílí leopardi, vlci, lišky a ghazely. Bývají tam slavné svatby, kdy tančí jezdci na koních a koně taky, střílí se do vzduchu drahé propašované patrony, hraje se o čtvrtky zabitých velbloudů a muži i tanečnice tančí břišní tance.

83 Tj. infekční onemocnění oka.

84 Vafdistická strana, egyptská nacionálně liberální politická strana, založená roku 1918.

85 Sedes sapientiae Causa nostrae laetitiae [Vas spirituale] Vas honorabile Vas insigne devotionis – „Stolice moudrosti, Příčina naší radosti, [Nádobo duchovní], Nádobo počestná, Nádobo vznešené zbožnosti“ (*Litanie loretánská, Litanía de Beata*).

86 Tj. „Narození našeho pána Ježíše, nechť mu platí nejznamenitější pozhennání a blaho.“

Dr. Bittel kopal tam u prof. Menghina, já jsem tam chodil poslouchat národní hry a písňe dělníků, sedali jsme v poledne na blechaté slámě, na policejní rychlé stopařské sudánské stanici na bílých velbloudech. Vedle všelijakých beduinských úsloví přinesl jsem si v taláru škorpióna. S velikou úctou mluvívá o Vaší Slovnosti jak Dr. Bittel, tak i vídeňský egyptolog prof. Junker, t.č. mudír říšskoněm[eckého] archaeol[ogického] institutu, který umí dosti česky. Prof. Junker zvláště se s obdivem a úctou vyslovil o zásluhách Vaší Slovnosti o chetitologii a o Vaší osobě jakožto o představiteli české orientalistiky vůbec.

Kdyby nebyl prof. Junker výtečným pánem, neodvážil bych se učiniti několik poznámek, které jistě budou V[áš]i Slovnost] zajímáti a pevně věřím, že V[áš]e Slovnost] je nebude bráti nikterak ve zlém!

Zdá se, že se mnoho Němců učí česky, aby si mohli přečíst v originále jedno slavné české dílo o egyptském čarodějnictví a mágii, já z úcty pomlčím, které.⁸⁷ Ale Němce může ranit mrtvice. Též o posvátném Hedžásu se tu a tam řekne leccos humoristického. Pak též veleslavné dílo o staroegyptském tanci, to chodí vždy asistent po čtyřech! Pomalu tak začínám nahlížeti pod pokličku t.zv. vědy, na př. kdo sbírá brouky a sedí u Alfonse, je to slavná staroegyptská pivnice. Též naši stoupenci druhého zem. jazyka tam slavívají zikr. Známe se s prof. Grapowem⁸⁸, vydavatelem velkého eg[yptského] slovníku. Je to pán nesmírně přívětivý a prostý. Bývám tam u vykopávek 4. pyramidy na kávu a kugelhup⁸⁹ anebo na oběd, ježto nenáležím předně k cechu egyptologů, tím méně bumbajících nebo tančících a ti pánové rovněž ne. Tato kafologie je vědou, já se dovíám všelijaké vykopávkové klepy, osudy předků, arabské fráse, o mínění Berlína o nás, o Mnichově, o Francouzích, o Angličanech.

Oba pánové bývají často zváni ku králi.⁹⁰ Dali mi k dispozici knihovnu, s největší benevolencí a ochotou mi půjčili a koupili knihy! Pro institut, to se ví. Představili mne různým osobnostem, doporučili mne, tak na př. bývám zván na říšsko-něm[ecké] vyslanectví ministrem. Já sám mám voj[enskou] reálku a jsem na Videňáky zvyklý. Snad se ráčí pamatovati Vaše Slovnost na pana prof. Mayerhofa⁹¹, vynikajícího orientalistu, pozval mne, léčí mi oči, půjčuje mi knihy, ukázal mi poklad svých rukopisů, posílá prof. Schade-ho⁹², známého filologa v Německu, aby mne poslal z přednášek egypt[ské] university ihned k němu k vůli očím, kdybych zapomněl! Chodím k němu na klínové písmo a assyrobabylonštinu, na syrštinu a aethiopštinu, přednáší arabsky a je to velmi milý a svědomitý Němec. Studoval v Leydenu, o nás se velmi zajímá.

87 Kniha Staroegyptské čarodějnictví Františka Lexy (1876–1960) byla vydána v Kladně roku 1923.

88 Hermann Grapow (1885–1967), německý egyptolog, spolu s Adolfem Ermanem vydavatel slovníku Wörterbuch der aegyptischen Sprache (Berlin, 1926–).

89 Něm. „bábovka“.

90 Tj. Fuad I., králem v letech 1922–1936.

91 Tj. Max Mayerhof, viz výše.

92 Tj. Arthur Schaade, viz výše.

Universita mne doporučila a představila Taha Hossejnovi, nejučenějšímu muži celého Egypta, býv[alému] šejku Al-Azharu a děkanu filos[ofické] fakulty. Chodím k němu do rodiny. Jeho paní je Francouzka, mají vilu v Heliopolis. Náš pan čsl. ministr Dr. Halfar⁹³, t.č. zplnom[ocněný] ministr čsl., jezdí ke mně do kláštera navštívit též naše jeptišky a na kafičko, jedeme pak do pouště střilet do terče.

Znám se s majitelem tureckého opos[ičního] žurnálu v Paříži Mohamedem Ali beyem a jeho synem Kamílem, sekretářem university a přítelem Taha Hossejna a jiných mladých arabských básníků.

Z Mnichova znám prof. Grafa, prof. Bergstressera, jimž jsem dělal návštěvu a prof. Graf mi až doposavad píše.⁹⁴

Potom je tu slavný Jesuita Bauvier la Pierre⁹⁵, objevitel praehist[orického] ležení v Meadi, v Gebel Ahmar atd. Je to Jesuita.

Byl jsem v Palestině, v Tell el Avívu, v Haifě, v Betlémě, v Nazaretě, v pontif. bibl[ic-kém] institutu, jsem pozván nyní do Beyrutu. Pomalu se tomu směje půl Asie a Afriky, že jsem abúna Mohammed. Náš celý řád mohl smíchy puknout, všichni páteři mi tak píší. Náš řád se chystá do Egypta, má zatím v práci Japan. Pan opat Jerusal. je ke mně nesmírně laskav, jsem tam na věčné časy pozván, vypravoval jsem jim o Čechách, též mnichům monseratským, poněvadž mluvím španělsky, o sv. Vojtěchu atd. Seznámil jsem se tak s opatem katalánského nejst[aršího] kláštera a jsem do Španěl pozván jako domů!

Prof. Steindorf⁹⁶ je pokřtěný žid a přesto, že je velmi učený, nevěděl, že klášter El-Baramüs⁹⁷ nemá nic co dělat se sv. Karlem Boromejským!⁹⁸ Aby se v Sasku mohl stát univ[ersitním] professorem, dal se ve věku pokročilém pokřtiti.⁹⁹

Má neteř, malou holčičku, která slychala, že je strýček pán velmi učený a klade mu proto takovéhle otázky: Strýčku, kolik knoflíků mají lidé celé zeměkoule? V kolik hodin bude konec světa? Co bys dělal, kdybys měl tři nohy? Je to pravda, že kukačky jsou samé samičky? A když strýček všechno zodpověděl, zeptala se ho ještě, jako privatisimum, před celou společností: A kolik let musí býti stár žid, aby se mohl dát pokřtiti?!

Mladý Mohamed Kamíl¹⁰⁰ umí trochu česky. Představil mne všem ulámům¹⁰¹ jakožto sekretář fakulty és lettres, řediteli knihovny, všem osobám universitním. Já jsem ho jednou oslovil jménem Božím, jen tak. Seznámil mne s mladými arabskými básníky, s literáty arabskými, z nichž některé již zmiňuje již Lindzbarski¹⁰².

93 JUDr. Karel Halfar, vyslanec ČSR v Egyptě 1932–1933.

94 Viz výše.

95 Paul Bovier-Lapierre, viz výše.

96 Georg Steindorf (1861–1951), německý egyptolog.

97 Koptský klášter Deir al-Baramus (Paramos) ve Vádi Natrun.

98 Jméno kláštera Paramos je odvozeno od koptského Pa-Romeos, tj. „Římané“ a je zasvěcen Panně Marii.

99 Georg Steindorf nicméně po stupňujících se represích emigroval roku 1939 s rodinou do USA.

100 Patrně Muḥammad Kāmil Ḥusayn (1901–1977).

101 Arab. álim, pl. ulamā – islámský učenec.

102 Mark Lidzbarski (1868–1928), arabista, autor např. děl *Handbuch der nordsemitischen Epigraphik* (1898) či *Ephemeris für semitische Epigraphik* (1902–1915).

Chodím na universitu, kde se přednáší to se rozumí všechno arabsky a poně-
vadž je to jediná universita jazyka arabského vůbec, je to velmi zajímavé. Studuji tu
semitské jazyky. Nallino tu vyučoval sabejštině, byl tu docent na ekhilí, přednášel
tu Littmann¹⁰³, Horowitz¹⁰⁴, Bergstreser¹⁰⁵, kapt. Creswel¹⁰⁶, aj. Chodím na přednášky
král[ovské] geogr[afické] společnosti, na amer[ickou] universitu¹⁰⁷, do knihoven,
především do nár[odní] arabské knihovny¹⁰⁸, do knihovny koptského muzea¹⁰⁹.
Byl jsem v Luxoru, v Tante, v Assuaně, v Edfu, v Údolí Králů, v Tell el Amarně,
v Pelusiu, v Béni Suéf, v Alexandrii, viděl jsem to se ví Tutenkámena, egypt[ské]
museum, mešity, dělám do egypt[ského] folkloru hlavně mezi lidem, zvyky, obyčej-
je, mohamed[ánskou] tradici. Rok mne učil náš šejk Hámid Júsuf arabštině, celou
egyptskou obecnou školu, počty, pravopis, grammatiku musulmanskou, dle Agu-
rúmíje¹¹⁰, zeměpis, literaturu, psát psaní, korán zpaměti. Ku zděšení palestinských
benediktinů jsem hovořil všude arabsky, což budí podiv u Němců, kteří po 20 létech
sotva dovedou říci: muš kvajs, ajujuha, já sídi.¹¹¹ –

Měl jsem roztomilého hodného aethiopského mnicha na jazyky habešské, nyní
je tomu rok. Nevzal ode mne nic, já dělávám návštěvu v kopt[ském] orth[odox-
ním] semináři, kde vyučoval. Ředitel je archidiakonom patriarchovým a věnoval mi
pěkný svůj spis. Těž mi dal svaté koptské obrázky. Mám nakoupeno spoustu kopt-
ských knih, Kudatku Bilik¹¹², starotureckou královskou knihu, texty v gala¹¹³, tigré
a tigriňa, v amhářštině, dostal jsem od abúny, s nímž jsme mluvili spolu amhářsky
a arabsky, poněvadž nijak jinak neuměl, několik missálů¹¹⁴, kardžžůnské texty mám,
koptské knihy liturgické, varšacné a nikým neprodávané rituály, arab[ské] slovníky,
knihy kurdské, něco v karštině, v řeči falášů, v nubštině, mám vypsanu literaturu
o Ethiopii a mám známosti dole, u missionářů, u vlády francouzské v Džibouti.
Koptsky mne učil 1 rok knihovník kopt[ského] musea Jesse effendi, můj přítel.

Osvojiil jsem si orientálské manýry a to není věc lehká, to mi všecko řeknou
Arabové sami. Učil jsem se čísti všecky nápisy, celá ves mne učila, zkoušela. Platím
tu za člověka domácího.

103 Ke jménům Nallino, Littmann viz výše.

104 Josef Horovitz (1874–1931), německý orientalista.

105 Gotthelf Bergsträßer, viz výše.

106 Keppel Archibald Cameron Creswell (1879–1974), anglický inženýr a architekt, historik islámské
architektury. Během 1. světové války se dostal do Egypta, kde již zůstal. Od roku 1931 vyučoval na
káhirské univerzitě, roku 1956 byl jmenován profesorem.

107 The American University in Cairo byla založena roku 1919.

108 Egyptská národní knihovna a archiv v Káhiře, založeny roku 1870.

109 Koptské muzeum v Káhiře bylo založeno roku 1908 a dokončeno ve 20. letech 20. století.

110 *Al-Ājurrūmiyya*, veršovaná arabská gramatika ze 13. století, sepsaná pro lepší memorování.

111 „Nedobré, ó můj pane!“

112 Viz výše.

113 Dřívější název pro jazyk galla byl nahrazen novějším termínem „oromo“, hovoří se jím zejména
v Etiopii a Keni.

114 Misál – modlitební kniha.

Koptští mniši z Vádí en Natrûn mne pozvali do klášterů, perou se o mne a velmi rádi mne navštěvují.

Mám též styky s Madridem, kde mi velice vlídně odpověděli, s Paříží, s prof. Marcelem Kohenem¹¹⁵, zase prostř[ednictvím] všelijakých páterů aethiopských z Jerusaléma, které jsem velmi soužil, takže mi vyklopili poklady svého vědění. Mám styky s missionáři z centr[ální] Afriky, dole u pramenů Nilu, mám styky s Mnichovem, londýnskou král[ovskou] společností pro studium afr[ických] jazyků¹¹⁶, znám se s tiskárnami po Erythrei, v Asmaře, s Dominikány v Mossulu. Jsem ve styku s universitou v Pekingu, mám kus práce po tiskárnách afr[ických] jazyků semitských po Aethiopii.

Proháním trochu též dějiny, architekturu, a to je věc strašná, potom místní výjevy v Kaire, v pohádkovém městě z 1001 nocí, což je věda, ale orientalistika ne. Běhu hodiny v arabské hudbě; na afr[ický] buben, u fakirů v probodávání údů, u dervišů, kde jakého seženu, poněvadž vymírají! V Turecku je Kemal paša vyhnal. Mám téměř hotovou výpravu do Aethiopie, kde je 1,000.000 mnichů, kteří vládnou císařstvím. Schází mi na to tak asi 40 L.E. mám volnou dráhu, od franc[ouzského] ministra z Džibuti, pomoc aethiopské vlády, byl jsem v Jerusalemě na konzulátě. Náš konzul velmi se mne v Adis Abebě ujal, píše mi. Mnichové mi chtějí ukázat literaturu přednice jsou v aethiopištině, jsou velmi vzdělání a sečtělí a je to lež, že není grammatik řeči geez! Jsou to docela africké názory, jako agurumí¹¹⁷ je čistě arabsky myšlen, mají i Ethioptové svoje názory gramatické a evropští učenci nebyli v Axumu¹¹⁸ a v Gondaru¹¹⁹ se učit! Oni tam jenom kupují a honí své ideje evropské, zatím co to je Afrika! Neřekne-li to člověku abúna, nikdo se to nedoví!

Celé to orientalistické studium je strašné. Na štěstí bylo v rodině u nás vždy plno Orientu, otec měl v Kjachtě¹²⁰ pivovar a projel ještě před založením zakaspické železnice v kubitce¹²¹ Asií podél tam a zpět. Uměl čínsky, mongolsky, persky a kavkazské jazyky, poněvadž byl též v Baku a na Kavkaze, v Tiflisu delší čas, v Samarkandě. Bohužel otec umřel a přišla válka, ujel jsem do Jižní Ameriky a byl jsem v Brazílii, v Dakaru, v Senegal, v Uruguay, na Madejře, ve Španělsku, v Argentině až skoro u Chile, ale nemám k západu žádného poměru. Mám voj[enskou] akademii¹²², stu-

115 Marcel Cohen (1884–1974), francouzský filolog a semitista, zabýval se zejména etiopištinou a amharštinou.

116 Royal African Society v Londýně, založená roku 1901.

117 Viz výše *Al-Ājurrūmiyya*.

118 Aksum / Axum – bývalé hlavní město Aksumského království na území dnešní Etiopie.

119 Gondar / Gonder – město v Etiopii, v 17.–19. století hlavní město oblasti.

120 Město Kjachta v ruském Burjatsku na mongolské hranici.

121 Kibitka – ruský dřevěný uzavřený kočár.

122 V dochovaném kmenovém listu z 19. 8. 1921 je Otakar Pecháček veden jako „žák vojens. akademie“ (k 11. květnu 1920) a k 24. únoru 1921 je doplněn údaj: „Budiž z branné moci propuštěn a z kmen. stavu vymazán.“ (Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, sbírka 24 – sbírka osobních dokumentů příslušníků čs. zahraniční armády – západ).

doval jsem práva a byl jsem celním úředníkem. Rozumím aspoň nyní, jak organisovat povstání, mapám, dějinám, v Orientě zbožíznavství, chodím nakupovat ševcům lacino suroviny, kůže, koberce atd. U nás se mnoho mluvilo rusky, doma mne hned dali učit německy, francouzsky, anglicky, španělsky jsem se naučil sám podle latiny, čtu ostatně ve všech evr[opských] jazycích germánských, románských a slovanských. Pohybuji se nyní hladce arabsky a mám skok k amhářštině a ke galina.

„Bude z tebe buddhistický mnich anebo arcivévoda!“ říkával můj strýc, když viděl, jak se učím čínštině a sanskrtu a házím špinavé boty doprostřed světnice. Arabsky jsem se učival jako malý úředníček pod rejstříkem příjmů v zásuvce, stále se obáváje okřiknutí vzteklého chefa. Aethiopštinu jsem provozoval v elektrice, učil jsem se abecedu a potom „höhere Exegese“¹²³ na něm[ecké] theol[ogické] fakultě, kde vědět, že je álef, že vůbec nějaké je, to už je kvalifikace ke stupni prelátskému!

Otec znal též dobře Indii a Čínu, kde cestoval.

Při seznamování na fakultě arabské předložil jsem několik kg svých vysvědčení a pověřujících papírů, doporučení atd. Vysvětlil jsem t[oho] č[asu] vládnoucímu děkanu Sterlingovi, že jsme ve Str[ední] Evropě nejstarší universitou, a celou historii, aby to věděl. Učeným Arabům jsem řekl, kdo jsem a odkud jsem, co jsou to Češi, a to tak důkladně, že to začínalo býti pomalu trochu drzé z orientálního stanoviska nedotknutelné východní etikety, kterou nám barbarům Afrika nicméně odpouští.

Professoři jsou nesmírně rádi, přijde-li se k nim někdo učit, fi bizz al ummi, u prsu mateřského arabštině. Učeným ulámům to bylo téměř hanba, že by oni, učení Arabi, ničeho nevěděli o Čechách! Arabové mluví vtip – „Prosímtě, nedokazuj nám již, že osel nejsi!“ křičeli, smíchy se prohýbající východní učenci, když jsem mluvil arabsky. „My to na tobě vidíme! Nikdo to o tobě z nás netvrdí!“ Oni totiž, ve východním způsobu jednání spatřovali projev, že se ospravedlňují za jejich nevědomost, ze zdvořilosti. „My jsme zde universita!“ řekli a začali hovořit česky, byli totiž téměř všichni v Praze – je to téměř neuvěřitelně, ale je to pravda!

Učení mudrci jsou diplomováni v Paříži, v Londýně, v Německu aj.

Když jsem předložil strašně papírů a své 3 indexy, řekli mi: „Prosímtě, nač tolik zkoušek? Když umřeš, tak po tobě zbudou jen tahle vysvědčení a to je pro kočku!“ Tlumočil jsem jim své nejhlubší porozumění, avšak pociťoval jsem, že mají pravdu. Je to smutná úloha každého, kdo ničeho nemá, ničím není a příleze někam s „vědou“! Dělá si z něho každý legraci, považuje ho za někoho, kdo se minul povoláním a to je praktickému Orientálci nepochopitelně, to považuje za čiré šílenství.

Znám mnoho studentů egyptologie, kteří studují, aby dostali přídatek několika liber měsíčně v byrů, jsou totiž pokladníky na poště, úředníky ve státním skladišti a zároveň egyptology. Věda, to je jen pro professory! K prof. Junkerovi přivedou do ústavu pp. professoři studenty pěkně v pořádku do školy, vybavené vším egyptologickým náčiním. Sami též usednou do lavic.

123 „Vyšší exegese“, výklad textů.

Je nepopsatelné, s jakou slušností, úctou, laskavostí mne uvítali v přednáškách, to se ví, že jsem musel ihned uspořádat představení a arabsky číst nějaký text, něco odpovědět, aby bylo vidět, že aspoň vím, o co jde. „Čím větší mudrc, tím méně je mu rozumět“. Záleží jim na mínění cizinců, jako mně záleželo, aby slyšeli dobře, co to Češi jsou.

Studenti hned mne začali trápit kuchařskou latinou; tak jsem na ně v jazyce římsko-katolickém promluvil: *Nonne loqueris lingua latina, amice*¹²⁴ – a ihned byl pokoj, poněvadž to přesahovalo jejich dressuru.

Jinak mne mají ty dítky strašně rády, já je taky, musel jsem jim nesmírně mnoho vypravovat, co všecko zajímá Indy, Afgánce, Peršany, Zulufafry, Čiňany, Turky tu studující. Mám titul: *Mustašrik*, t.j. orientalista.

Bergstreser¹²⁵ mi sám řekl, že už vidí, že mohu přijet s tím do Mnichova. Ukázal jsem mu své arabské přípravy, aethiopské diktáty, výslovnost atd. Řekl, že je vidět, že jsem absolvoval arabskou obecnou školu a aethiopskou. Co jsem si za to ale musel dát líbit od šejků, nežli mne přijali za svého, od abúny, ty porody pojmů, poněvadž jsme se učili arabsky, je nepopsatelné.

Musel jsem informovati též 5000 našich Arabů venkovských o Čechách, o našich boxerech a zápasnících, o fotbalu, to dítky pouště nesmírně zajímá! Znají Slavii a Spartu z nějakých zápasů zulufaferských.

Františkáni v Egyptě po 700 létech arabsky neumějí. Já se více držím misionářů z Cent[ra]l[í] Afriky, aspoň slyším o pavíanech a o lvech.

Tak jsem si předsevzal, že zůstanu při těch severosemitských řečech, avšak vidím, že je to pořád ještě samé slabikářové vědění a že Allah na mne dopustil arabštinu a ta je jazykem jihosemitským! Prof. Litmann¹ na př. umí 40 jazyků východních! Prof. Junker se hádá o šesták nubsky, zná belán a agauštinu¹²⁶, zpívá koptsky jako bábuška a čte jako noviny písmo nubské Griffithem¹²⁷ rozluštěné, o arabštině se tu vůbec nehovoří.

Já tak čtu ty bídné arabské žurnály, *Al Ahram*, *Kaukab*, *Sijása*, *Fukáha*, *Balágh*. Každý slušný Němec se prohání po světové literatuře, ani neskrblí svojí moudrostí, já zase každého mudrce velice soužím, vyzpovídám, pokud mne nevyhodí, takže Němci říkají, že my Češi jsme národ se semitskou plutokracií, když mne vidí v práci. To uznali i sami učení semité arabští, perští a turečtí básníci, jimž jsem dokazoval, že mezek nejsem.

Taková faktická sečtělost ve spisech arabských, s řeckými, syrskými a perskými, jako má Maierhoff²⁸, to trvá nejméně 10 let perné práce. Mluvil jsem s mladými docenty ze Strassburku, z Vídně s Baltzem¹²⁹, egyptologem atd.

124 „Hovoříš latinsky, příteli?“

125 Tj. Gottfried Bergsträßer, viz výše.

126 Tj. jazyky belan a agau.

127 Francis Llewellyn Griffith, viz výše.

128 Tj. Max Mayerhof, viz výše.

129 Heinrich Balz (1898–1944), vídeňský egyptolog, v letech 1931 a 1932 působil jako vědecký referent při Německém archeologickém institutu v Káhiře.

Tak člověk vidí, že je to doba příliš krátká a že kdyby Bůh ví co věděl, že to ví jiný lépe. Pročetl jsem tu bibli, čtu ji a žvýkám znova, mluvil jsem v Palestině hebrejsky s našimi katolickými židy, kterých je dost! Mluví hebrejsky a jsou katolíci. Ta nová hebrejščina je taky kapitola! Je to též studie, kam až člověk se dostane absolutně bez peněz, jenom s dobrým jménem a chováním, které je nejlepším doporučením tam, kde lidé nežádají, aby se jim dokazovalo, že člověk není paličem.

Bůh mne vedl k dobrým lidem, po dobré cestě, jsem zvědav, co ze mne udělá! Já bych nejradši, abychom tu měli též nějaké čl. útočiště v Egyptě, kde by byla nějaká asijsko-africká knihovna. Jenom Němci to tu tak mají!

Dovoluji si Vaši Slovnosti přát: Ramadán kerím! a končím

V hluboké úctě oddaný žák

abúna Mohammed hagg Abd al-Massíhi

Cairo.

*P. M. Pecháček*¹³⁰

Vyprošuji si uctivé poručení panu prof. Hazukovi a Mardirossianovi.

Dodatek:

Nemohu si odpustiti ještě tohle přibásniti:

Mám všechny styky s Aethiopií, nutně k nějaké expedici, až jednou, dá-li Allah. Zním předsedu posl. sněmovny Ato Sahlé Sadalou¹³¹, missionáře, biskupy, výtečné aethiopské pátery, lid, mám knihy, měl jsem výtečného domorodého učitele na jazyky habešské. Mám nesmírně literatury, téměř kompletní, vypsáno, mám tady přístup k rukopisům, pozvali mne tam, mám jet do Axumu, do Gondaru k orth[o-doxním] mnichům, kterých je tam 1,000.000 a vládnou císařstvím! Mám styky s Asmarou, též s Kopty, kteří by mne jinak doporučili.

Tak nevím, jestli bych přece neměl zůstat Afričanem, důkladně dělat arabštinu, agauštinu a přinést nějaké nápisy, anebo začít to, co mám v kartothece, nějak zpracovávat. Sbíráám divoce zvyky egyptské, pověry, folklor africký, zpovídám kdejakého šilluka, mám grammatiky řeči ndogo, svahelí, vím o tiskárnách, kde co leží v Der Dawa, v klášteřích kolem Axumu, v patr. bibliothece.

Potom: Na Sahaře, asi 20 dní cesty, jsou punské nápisy, nikým posud nefotografované. Víím to od missionářů protestantských, z Bibl[ické] společnosti. Je to ve skalách. Kdyby se v Memfidě blíže pátralo, jsou tam jistě starosemitské nápisy. Neměl jsem tenkrát čas. O Nubii by mi poradil prof. Junker.

Jsou to starokřesťanské památky většinou a kdo na př. nerozumí theologii, tomu ani o mozek nezavádí, že něco takového tam být musí! Potom Jižní Arabie a až dolu k Zambezi je Afrika plná kolonií sabejských a mně se tak zdá, že tahle země je vlastí Semitů, a že posemitštění Chamité, i s Egyptany, mohou býti něčím podobným jako Chamité Kananejšti, hovořící semitsky. Ty říše musí být nesmírně staré, na Rudém

130 P. M. Pecháček podpis rukou.

131 K postavě Ato Sahlé-Sedalou viz Schmidt, Wolbert G.C., 2013: A Failed State Visit: Letters of Räs Tafari and His Envoy to the German Government in 1924. *Annales d'Éthiopie* 28/1, s. 117–131.

Moři, jako na Nilu. O říších Máinských napsal ostatně prof. Šanda¹³² velmi mnoho pěkných bodů. Ekhili tu přednášel jeden professor.

Tak bych totiž mohl shrnouti tu trochu assyriologie, své arabské studie, biblické, i lokální znalosti africké a styky se zeměmi, kde se udržela posud rassa, když ne čistá řeč, trochu té theologie, evr. řeči.

Takhle jsem stále bez rady, očekávaje, že mezi šedesáti obory veškeré semitistiky bude na mne někde někdo chtít španělské Araby, talmud, bibli, sumerštinu, sabejštinu, syrštinu, aramejštinu, ekhilí, assyriologii, texty v pehleví, korán, srovnávací sem[itskou] grammatiku a to dle víry německé, francouzské anebo anglické, novosyrštinu, teď je zase v modě Arabische Zeitungssprache, docenti zase mi radili, abych dělal arménštinu a věnoval se novému zákonu!

Já už zase pomalu propadám turečtině a perštině, mladým arabským básníkům, k zповědi mi přijdou Indové, hovoříme trochu sanskrtem, se židy hebrejsky, děti nerozumí ve škole, poněvadž jsou Řekové, tak jsem musel trochu též dělat novořečtinu. V celé Káhiře není maďarského pátera, tak mne všude volají, kde se za zlaté prasátko nemohou dohovřiti, já někdy taky ne.

V Břevnově jsem musel dělat dějiny Benediktinů, to je zase 1 400 let po celé Evropě, u nás 1 000 let českých dějin. Fakulta theol[ogická] ta chce 4 děsná dvouhodinová rigorosa. Z Pekingu mi navrhli, že by mne tam potřebovali, abych jen dělal ještě čínštinu a japonštinu, mají tam sice benediktinskou universitu, ale je to samý Amerikán, zabývají se mně se zdá jen prohibicí.

Já si tak někdy myslím, že mne Allah těžce trestá, že nešňupu a nečtu pouze breviář. Naši páteři to považují za záslužnější. A já asi tak skončím, jestli se nade mnou někdo nesmiluje.

Na doktorát je toho pořád ještě málo, na vědu zase moc! Ještě štěstí, že já jsem páterem, kterému takovéhle věci projdou, sice bych skončil bídňě. Dám-li špatně dominus vobiscum, není to tak zlé, ale kdybych tak někoho přiotrávil jako lékař nebo jako soudce, bank[ovní] úředník se zmýlil – to by to dopadlo!

Poválečná svědectví o Otakaru Methodu Pecháčkovi

Tímto dopisem korespondence Otakara Methoda Pecháčka B. Hroznému končí, další zprávy o vzájemném kontaktu nejsou doloženy, byť je nelze vyloučit.

Po válce se Pecháček pokusil opět navázat styk s domovským Břevnovským klášteřem, kam adresoval obsáhlý dopis, v němž líčí i válečné období. Pecháčkův dopis byl opatu Břevnovského klášteřa psán pravděpodobně necelý rok po skončení války¹³³, dochovala se odpověď opata Anastáze Opaska, kterou citujeme za dopisem.

132 Vojtěch Šanda (1873–1953), kněz a semitista, od roku 1902 profesorem v Litoměřicích, po roce 1918 v Praze.

133 M. Pecháček v něm udává, že je mu „pomalu 45 let“.

Jeho Milosti, nejdůst[ojnějším] Pánu, panu opatu kláštera Břevnovského a kapitule

Praha - Břevnov¹³⁴

Vaše Milosti, nejd[ústojnější] pane opate a veled. pánové!

Před léty, až do roku 1931, byl jsem členem opatství břevnovského. Odejel jsem do Egypta, hodlaje se především léčit a vedle toho studovati jazyky semitské, maje stipendium Ministerstva Šk[olství] a Nár[odní] osvěty. S pomocí Jerusalemských Benediktinů, kteří nade mnou drželi ochrannou ruku, jsem žil v Egyptě mnoho let. Když se, dávno před válkou, poměry v Orientě stávaly neprůhlednými – stáhl jsem se prostě do své skořápky, vystupuji jako osoba soukromá – a nechal jsem jakýchkoliv sporů, zahořklých situací, jež měly za účel znemožniti mi zde pobyt. Já jsem se jediné vyhnul sporům – na nic jsem nereagoval, mlčel jsem. (Co jsem se v klášteře naučil: „Si quis putat se religiosum esse –“ etc. „Co tě nepálí, nehas –“, s tím jsem si velmi dobře vyšel.)

Vypukla válka. Já jsem nabídl své služby jakožto orientalista anglo-egyptské cenzury. Stal jsem se úředníkem egypt[ské] vlády, s mými starými jazyky, s koptštinou, hebrejštinou, syrštinou atd. jsem seděl mezi specialisty po šest let, učil jsem čínsky, malajsky, siamsky, maje k tomu vzácnou příležitost. Po celou válku a až doposavad nebylo mi možno psát – ježto jest pochopitelné, proč to nešlo. Měli jsem všelijaká nedorozumění zde, ty osoby všechny do jednoho skončily neblaze a bylo ještě méně důvodů k tomu, abych něco od někoho žádal. Jeho Milost pan opat Břevnovský Dr. Dominik Prokop OSB., vždy mi vycházel s nesmírnou laskavostí vstříc. Jsem povinován veškerým díkem J[eho] M[ilosti] panu opatu a kapitule za občasnou pomoc před válkou. Cítím se zavázán poděkovati se z celého srdce za mnohá a mnohá dobrodiní.

Moji přátelé – z král[ovských] rodin arabských – mi opatřili možnost, v příp[ředě] nebezpečí, odjeti do Mekky – do Indie. Měl jsem velmi pestré osudy, strachu jsme to dost vystáli. Dobrotivý Bůh, jenž ochraňuje hmyz, květiny a bakterie – staral se o mne velmi pečlivě, jsem rovněž velmi povinován za modlitby spolubratří, na něž jsem vždy v dobách pohnutých na modlitbách pamatoval.¹³⁵

(Toto psaní má ráz čistě soukromý – obracím se ku klášteru jediné s pocity pouhé vděčnosti – bez žádné myšlenky obtěžovati nebo pod. – abych se po dlouhé době zeptal, jak J[eho] M[ilost] a veled. p. přestáli katastrofu? Nepíšu nijak vybraným slohem, nemám zpráv po tolik let – jestli se mi z křest[anské] lásky odpoví, budu to považovat za zcela zvl[áštní] laskavost.)

Jsem poutník Jerusalemský – žil jsem ve Sv. Zemi a tam, kde žila sv. Rodina, na

134 NA, Benediktini – klášter Břevnov, kart. 308. Dopis byl nalezen v Pecháčekově pozůstalosti, na okraji jsou poznámky psané tužkou „Vřele se přimlouvám!“ – psány pravděpodobně adresátem v Břevnovském klášteře, snad Anastázem Opaskem, který na tento dopis psal odpověď. Pecháčekův dopis je psán na stroji, diakritika v textu doplněna tužkou.

135 Následuje nečitelný dodatek psaný tužkou.

těchže místech, kde putovaly osoby z Evangelia a ze st. Zákona. Byla to zvláštní milost boží, že mne dobrotivý Bůh sám nechal žít na místech, kde na př. sestoupil Duch sv. na apoštoly, kde umřela Sv. Panna – mluvím a píši denně jazyky, jež byly v ústech Proroků a v nichž hovořil sám Všemohoucí Bůh k lidem... Je to velmi podivno, velmi podivno! Nikdo z Čechoslováků, přes veškerou válku, neměl tolik příležitosti nahlédnouti do srdce dnešního Orientu, s pérem v ruce a se všemi znalostmi starých a nových řečí orientálních prodělat jednu z epoch lidského myšlení, kdy Všemohoucí Bůh ukázal všem lidem na Jerusalém: Starý Zákon a Nový – dvě hory, smlouva po způsobu semitském – na jedné svaté město, poněvadž tam obětoval Abraham prvorozeného syna – na druhé straně Golgota, kde všem[ohoucí] Bůh obětoval Syna, aby se smlouva naplnila. A vzpoura německých pacholků potrestána ohněm a sirou padající s nebe.

Žil jsem zcela zvláštní, veliké okamžiky; když se Němci valili na sv. Zemi – jedva se přiblížili, jakoby anděl Hospodinův je byl obrátil na útěk – na ochranu národa vyvoleného a na znamení, že Bůh všemohoucí není Herrgott Němců. Kdyby se Němci byli zmocnili Palestiny, což byla otázka několika dní – byli by zvláště Židy zasáhli a to, zdá se, nebylo v plánu prozřetelnosti Boží – Mnoho věcí jest psáno – a nedá se nic dělat, před tisíciletími Bůh mnoho věcí rozhodl – kdo tomu věří, nechť si dá říci, kdo ne – nepatří k žádnému ze tří oficiálních náboženství: křesťanství, židovství a mohamedanism: Vše „jest psáno“...

Aby se předešlo jakýmkoliv výtkám a dogmat[ickým] podezíráním – já jsem nic nepsal, nic jsem neučil, učil jsem frančinu a angličtinu na arab[ských] školách, ale zanechal jsem toho, ježto je to unavující a odstonal jsem to pokaždé v nemocnici.

Všeobecně řečeno, nemohu si na nic, ani v nejmenším stěžovati, neboť všemohoucí Bůh, přes všelijaké maličkosti, se o mne vskutku otcovsky staral, měl jsem vždy co jíst, vždy jsem oblečen, jsem členem lidské společnosti na místě, kde jsou slušní lidé – Moje zdraví se upevnilo do té míry, že jsem mohl po celou válku pracovat ku konečnému vítězství spojeneckých zbraní a to, s mého stanoviska vzato, poněvadž pro mne udělal nesmírně mnoho klášter co se týče mého pošramocného zdraví! Použil jsem všech sil k Vítězství na místě, jež bylo oceněno – naši čsl. důstojníci, kteří zde byli, o mně vědí – a byli ke mně velmi laskavi. Poroučím do modliteb sv. řádu zvláště veškerý dobrodince židovské – neboť zdejší Židé jsou skutečně takoví, že je možno nazvati „spravedlivými“. Máme jednu křesť[ansko]-židovskou „spravedlnost“.

Co se mých záležitostí týče – nechť se stalo cokoliv a jakkoliv – nemám přesného obrazu, jsem-li doposud členem řádu či byl-li jsem suspendován, vyloučen a pod.?

Prosím, aby se nikdo nedomníval, že jakákoliv administrativní opatření lidského původu by mne zneklidňovala – já jsem zapomněl na všechno, co se a jak zběhlo, svým nepřátelům jsem odpustil a nevím nic – nic, o nikom – nekomplikoval jsem se své strany nic – a zabýval jsem se vědou. Nemám místo v mozku ani na darebáctví, ani na všednost, ani na rozptýlení – je mi pomalu 45 let – Dá se předpokládati, že

určitý věk chrání člověka před děláním přílišných pitomostí – ačkoliv je jisto, že každý člověk je v nebezpečí bláznit. Já se z ničeho neomlouvám, mám své chyby, jež jsem ochoten uznat – nechť se mi vytýká cokoliv, neboť sám spravedlivý klesá 77krát denně – Do žádných zmatených situací jsem se prostě nepletl – v Břevnově jsem studoval historii kláštera, což jest nejrozumnější, co tam kdo mohl učiniti. Co se týče jazyků biblických, je to jeden z nejnevědčejších oborů, trvá to léta, každý biblista skončí neblaze, poněvadž sv. knihy jsou „nečisté“, „znečišťující“ – činící člověka nezpůsobilým civil[ního] života. Takový člověk zaleze do jeskyně jako sv. Jeroným – a pak umře, nedosáhna ničeho. Lidé od něho utečou a autority ho prohlásí za blázna a ničemu. Já se tomu nedivím, je tomu tak, kdo tohle nechce, ať k tomu neleze – Jedno je jisto, že se dnes mohu počítat mezi orientalisty, ježto jsem v arabské administrativě, ve Vých[odní] zemi po mnoho let. Turisté ovšem, s několika tisíčovkami, snad mají v albu tytéž fotografie, ale nemají ponětí o životě na poušti, mezi Beduiny atd. – Tak jak je o tom psáno všecko ve sv. Písmě.

Račte mi udělit radu, co bych mohl dělat s tímhle vším? U mne není nedostatek dobré vůle – nýbrž – otázka čistého zdraví. Já se na žádné kathedry nederu, nemám zcela žádných nároků, ježto žiji v Orientě téměř z ničeho, ale ve svém oboru. Ve Stř[ední] Evropě žít – znamená pro mne znova se položit na dvacet let do postele – a já jsem jako přesazená rostlina do horkého klimatu zde zdomácněl! 40° C pod a nad nulou je rozdíl 80° stupňů, téměř relat. zmrzlé a vařící se vody – to jedině šílenec může považovat za možné skákat sem a tam. Mně na modlitbách neustále můj nejlepší hlas praví, že „nečiní nic – a mlčet“ je taková vnitřní cesta pro překážky mého druhu. Já jsem v dobrých rukou, na cestě spásy, přímo ve sv. Zemích, kde žili proroci, Spasitel, kde se událo Zjevení Boží – kde byl „hořící Keř“... Rád bych tu a tam se něco dozvěděl – snad mi může někdo jenom apošt. napsat, ať se nebojí, že bych zneužil něčí důvěry nebo pod., nemám naprosto zájmu na ničem leda na tom, abych nechcípál.

Jsem J[eho] M[ilosti] panu opatu a všem veled. pánům
hluboce oddaný a vždy vděčný

Ot[akar] Pecháček – c/o Leg. Czechosl. CAIRO.

Prosím, abych nebyl nikomu

doporučován – já si pomohu vždy sám.

Českos[ovenská] armáda stále v Sev[erní] Africe. Já jsem měl zcela speciální úkoly a když jsem se hlásil do odboje, řekli mi kluci, abych „zůstal na místě, kde jsem, poněvadž mohu pro národ daleko více udělat s pérem v ruce a se znalostí orient[álních] řečí, nežli jako polní kurát, který kromě modlitbiček není k ničemu“. Uposlechl jsem, řekl jsem mínění oficirům a ministrov, že se prostě podřizuji. Titanské bitvy v poušti byly něco děsného, čistý materiál v klimatu 40°C ve dne a jeden pod nulou v noci, bez vody, s tropickými lijáky a tayfuny, jež promění terrain v bažinu a ta je slaná, mořské dno, jež ve dne ztvrdne na ostrý kámen.

Kdyby někdo z kláštera uznal za vhodné, mohl by pozvat na oběd štábního kapitána Karla OTU, mého přítele, který organizoval ještě s ostatními – štkap. Rozumem a Edou,¹³⁶ štkap. českosl. rozhlas.¹³⁷ Jistě by to naše hrdinné důstojníky těšilo!

Já jsem se držel rezervy ve všem, nemohl jsem nikam mnoho chodit – moje práce bylo mlčení – a tedy jsem mlčel.

Oficíři od Rozhlasu jsou velmi hodní, poněkud katol[icky] orientovaní – prodělali celou válku a jistě budou rádi, dostane-li se jim ve vlasti trochu vlídného slova – je možno jim přímo telefonovat do Radio rozhlasu anebo Váleč[né] školy.

(Eda je prof. matematiky.)¹³⁸

Anastáz Opasek vstoupil do Břevnovského kláštera v roce 1932 a na Otakara Methoda Pecháčka vzpomíná v knize *Dvanáct zastavení*, jak bylo uvedeno v úvodu. Na Pecháčkův dopis sepsal Anastáz Opasek vstřícnou a přívětivou odpověď:

Rev. M. O. Pecháček, c/o Czechoslovak Legacy

7, Imm. Loria, Kasr el Nil Str.

C A I R O, Egypt¹³⁹

Důstojný a milý spolubratře,

Váš dopis došel dobře a bez poškození. Děkuji Vám za něj srdečně: mám upřímnou radost, že jste zdravý přežil bouřlivá léta. U nás v klášteře se za tu dobu, co jste v Egyptě, velmi mnoho podstatně změnilo, hlavně od r. 1938 – trvalo by dlouho, než bych Vám vypočítal všechny ty změny právní, hospodářské, osobní, stavební. Snad na to bude více času jindy, postupně se jistě všechno dozvíte. Poněvadž jsem teď stále v různých jednáních, prominete mi, že budu co nejstručnější a že se omezím na hlavní věci, které Vás budou jistě zajímat.

136 Míněn Eduard Rulf, autor knihy *Volá Káhira 1939–1945*, viz výše. Eduard Rulf (1905–1970) vystudoval strojný inženýrství, matematiku a fyziku. Do armády vstoupil roku 1934, 1939 utekl do Polska a v letech 1942–1944 pracoval jako vojenský zpravodaj v Káhiře. Za zásluhy získal několik čs. vojenských medailí a britská vyznamenání Afrika Star 8 a 1939–1945 Star. Po roce 1949 byl suspendován a mohl se žít jen v dělnických profesích.

Roku 1990 mu byla udělena hodnost plukovníka in memoriam a v roce 2015 byl oceněn svým rodištěm Lázněmi Běláhrad (viz denik.cz, 11. 5. 2015, dostupné na <https://www.denik.cz/kralovehradecky-kraj/eduard-rulf-z-pameti-nejen-belohradaku-nevymizi-20150510-ao6c.html>).

137 Škpt. Karel Otta (nar. 8. 7. 1910 ve Skřivanech, zemřel 8. 1. 1951 ve vazební věznicí) a škpt. Jaroslav Rozum (nar. 1. 5. 1917 v Přivěticích, po převratu v roce 1948 odešel do exilu, další osudy neznámé), oba byli důstojníky čs. vojenské jednotky na Středním východě a byli z vojenské služby uvolněni pro práci v rozhlasu v Káhiře (za poskytnutí informací děkuji Mgr. Josefu Žikešovi, řediteli VÚA). Kapitána Rozuma zmiňuje i spisovatel Jiří Mucha ve svých válečných zápiscích z Egypta (viz Mucha, Jiří: *Oheň proti ohni*, Praha 1966, s. 111).

138 Ručně psaná poznámka v horní rohu: „Všele se přimlouvám!“ Na dolním okraji stránky:

Štkap. Rozum

“ Eda

Tel.

“ Karel Ota

139 NA, fond Benediktini – klášter Břevnov, kart. 308.

Na počátku r. 1939, po odtržení pohraničních území, jsme v Římě dosáhli rozdělení Břevnova a Broumova. Pan opat D[ominik] P[rokok] zůstal v Broumově s většinou konventu jako opat broumovský a pro Břevnov optovali většinou čeští spolubratři. Kromě dosavadních visitátorů (švýcarských opatů) byl jmenován pro Břevnov apoštolský delegát, jímž byl opat z Metten v Bavorsku, původem Čech (byl později do konce války ve vězení). Já jsem byl ustanoven představeným břevnovského konventu jako konventuální převor. Celkem bez větších nehod jsme přečkali okupaci, jedině náš nový ředitel hospodářství, laik ing. Cuhra zemřel v koncentračním táboře. Od r. 1938 jsme postupně opravili kostel a velkou část kláštera, který ovšem byl z poloviny po celou válku obsazen německým vojskem. V letech okupace byly nejhůře postiženy Emausy, které Němci zrušili. Opat Arnošt¹⁴⁰ a někteří jiní zemřeli v koncentračních táborech, kostel a klášter emauzský byl zničen při náletu v únoru 1945 a vyhořel. Mniši byli gestapem rozptýleni, ale zbylí se po válce většinou vrátili a pracují tam na obnově. P. Klement je nyní farářem u sv. Prokopa na Sázavě.¹⁴¹

My jsme se hned po válce ujali Broumova s Policí jako svého dávného majetku. Celý tamní konvent odjede do Německa; p. opat s některými členy (P. Beda, Winfried – ten byl asi 4 roky ve vězení – aj.) už jsou v Bavorsku. S Broumovem máme ovšem různé potíže, jde o novou pozemkovou reformu atd., ale doufáme, že se těmito věcmi tentokrát nebudeme tolik zatěžovat jako tomu bylo po minulé válce. V Broumově chceme zřídit juvenát (studentskou kolej) pro řádový dorost, společně pro všechny české kláštery. Vedení koleje a celý klášter v Broumově snad převezmou američtí spolubratři od sv. Prokopa v Lisle.¹⁴² Nás je zde velmi málo, mnoho starých pánů zemřelo, vymřela vlastně skoro celá starší generace, která vedla kláštery za Vaší paměti. Ze starších Čechů jsou dosud živi PP. Leo, Benedikt, Sales, Klemens, Prokop. P. Záruba žije jako katecheta ve Staré Boleslavi. Dorostu je strašně poskrovnu, mnoho mladých kleriků z různých příčin odešlo. Nedostatek dorostu, to je stále naše největší starost. Přesto udržujeme téměř bez přerušení chórovou modlitbu a aspoň o nedělích a svátcích slavnou chorální liturgii, celkem ještě od té doby, co ji u nás zavedli Belgičané v l. 1932–36.

Asi nejdůležitější změna, které jsme dosáhli, je zřízení samostatné benediktinské kongregace pro ČSR pod ochranou sv. Vojtěcha, s názvem Slovanská kongregace, které se uskutečnilo 12. XI. 1945. Patří k ní Břevnov, Rajhrad, Broumov a Emausy a pak ještě jeden klášter v Jugoslávii. Emausy jsou tedy konečně odloučeny od Beuronu. O zřízení kongregace žádaly všechny kláštery, já jsem to všechno předložil v Římě.

140 Arnošt Vykoukal (1879–1942), v letech 1925–1942 opatem benediktinského kláštera na Slovanech, zemřel v koncentračním táboře v Dachau.

141 Páter Karel Method Klement (1889–1979) přešel v roce 1940 z Emauz na Sázavu, kde působil do roku 1957.

142 Benediktini z opatství sv. Prokopa v Lisle u Chicaga museli po převratu roku 1948 Československo opět opustit. V Lisle stále funguje Benediktinská univerzita, původně založená k výchově českých a slovenských benediktinů (viz www.ben.edu).

Tam jsem byl také jmenován zároveň administrátorem Broumova a Čechoameričané z Lisle byli vybidnuti, aby tam poslali pomoc. V Římě nám také povolili společný noviciát pro všechny kláštery; zatím je v Břevnově za vedení P. Maura Verzicha¹⁴³ z Emauz. Za pobytu v Římě jsem byl také u sv. Otce u zvláštního slyšení, udělil požehnání všem členům nové kongregace. Myslím, že se tedy toto požehnání vztahuje také na Vás. Domnívám se, že jste stále členem našeho kláštera. Snad by bylo nejlépe, abyste mi časem otevřeně napsal o svém stanovisku, něco o tom, v jakých okolnostech žijete a zda máte příležitost zachovávat aspoň hlavní své povinnosti jako kněz a řeholník. Hned na počátku Vám říkám docela zásadně, že na Vás nemíním žádat nic, co byste ze zdravotních důvodů nemohl splnit – tedy ani návrat domů, ani nic, co by Vám snad bylo příliš těžké nebo dokonce nemožné, zejména nyní po tolika letech. Jsem toho názoru, že jako rozumný muž a kněz dovedete sám zvážit a odhadnout všechny tyto věci. Abychom učinili zadost církevním předpisům, měli bychom snad nějak vyjasnit Váš poměr ke klášteru, to je zřejmé – aby nikdo neměl záminky k nějakým výtkám a aby naše svědomí byla klidná. Napište mi tedy příležitostně něco bližšího o sobě a o tom, co ve svém případě považujete za vhodné řešení.

Ptáte se na radu, co byste měl nyní dělat. Snad bych na tuto otázku mohl lépe odpovědět, až bych znal Vaši nynější práci. Prosím Vás tedy o zprávu. Jen tak bez dlouhých úvah bych soudil, že byste nám mohl v mnohém pomoci i na dálku svými znalostmi a zkušenostmi z Orientu. Snad byste se mohl dát do spisování toho, co víte o klášterích a vůbec o církevním a náboženském životě v Egyptě, mezi Kopty a pod. Je pochopitelné, že naše „Slovanská kongregace“ by měla také nějak přispět k lepšímu poznání křesťanského Východu a napomáhat k tomu, aby se Slované více uplatňovali v církevním životě než tomu bylo doposud. Uvažujte sám o tom, jak byste mohl svým spolubratřím v Čechách a v Břevnově v těchto úkolech pomoci. Škoda, že nás tu není více – třeba bychom mohli mít nakonec klášter v Egyptě.

Váš dopis mne velice zaujal, znovu říkám, že mám velikou radost, že jste živ i dosti snad dosti zdrav, jak je pochopitelné možno v podnebí, které Vašemu organismu vyhovuje. A mám radost, že jste se ozval a že se tedy budeme moci aspoň touto cestou občas stýkati. Letím v těchto dnech do Říma, abych tam odevzdal nově zpracované konstituce. Nedávno jsem byl v Belgii, neboť doufám, že dostaneme pomoc z Amay-Chevetogne, což je klášter východního obřadu a východních studií, patřící také pod Posv. kongregaci pro Východní Církev. Jednání není však ještě dosud skončeno.

Mám tedy nyní málo času a proto jsem ještě nemohl sehnat ty Vaše důstojníky. Snad se mi to podaří v nejbližší době. Doufám, že Vám tento dopis správně dojde. Napište nám zase brzy.

Hojnost Božího požehnání a zdaru ve všem Vám přeje

Vám v Kristu oddaný

A[nastáz] O[pasek]

¹⁴³ Maurus Alois Verzich (1911–1992), opat benediktinského kláštera Emauzy v Praze na Novém Městě, od roku 1948 žil v Itálii.

Vzhledem k tomu, že tento dopis Anastáze Opaska je uložen v Praze, může se jednat buď o neodeslaný dopis, nebo uloženou kopii. Není jisté, zda Otakar Pecháčkovi do Egypta došel, nicméně žádná další Pecháčkova odpověď se nedochovala. Z tohoto poválečného období se v Praze dochovala žádost Pecháčka o prodloužení cestovního pasu, z níž se dozvídáme, že se v roce 1940 osobně dostavil k odvodu na velvyslanectví v Káhiře, avšak ze zdravotních důvodů odveden nebyl.¹⁴⁴

Vzpomínky vojenských zpravodajů na Otakara Pecháčka

Jak ve své knize uvedl Anastáz Opasek, za Druhé světové války se v Egyptě s Otakarem Pecháčkem setkal i válečný reportér Jiří Mucha (syn malíře Alfonse Muchy), který se o něm zmiňuje v jedné ze svých knih: „Tehdy jsem se seznámil s podivuhodným panem Pecháčkem, hubeným, nohatým, vlasatým a mnohmluvným, který se již dvanáct let přižívoval na Středním východě všelikým vyučováním, zejména arabštiny.“¹⁴⁵

Velmi živé vzpomínky, jež z dochovaných dokumentů patrně nejlépe vystihují životní postoje Otakara Pecháčka, lze nalézt v knize vojenského zpravodaje Eduarda Rulfa *Volá Káhira 1939–1945*.¹⁴⁶ Na několika stranách autor líčí rozhovory s Pecháčkem, jež se shodují s ostatními doloženými záznamy:

„Jedním z častých návštěvníků u nás býval vysoký, štíhlý muž, oči černých jako trnky, černých vlnitých vlasů. Přicházel pokaždé s vysokým, krásným vlčákem, kterého vodil na řetěze. Byl to velmi bystrý, nadaný člověk, a rozhovor s ním byl zajímavý. Uměl pokaždé něco poutavého vyprávět. Jeho řeč byla květnatá, často ironická, a bylo těžké poznat, kdy mluví vážně a kdy si dělá ze všeho legraci; kdy mluví pravdu a kdy ne. Pro jeho nespoutaný humor a skvělé podání jsme ho měli všichni rádi.“ Podle jednoho z rozhovorů popsaných v knize Pecháček vyprávěl: „Věřil byste, že jsem začal studovat na vojenské akademii? Ale přiznejte, umíte si mě představit v uniformě s pistolí u boku? Ne! Já sám sebe také ne. Proto jsem z akademie odešel a studoval jsem bohosloví. Byl jsem také řádně vysvěcen na kněze. ... Dostal jsem prudkou tuberkulózu a lékaři mi již nedávali mnoho dní života. Žiji prostě, střídě, nepiji alkohol, nekouřím. A cítím se plně zdrav a spokojen. Tady jsem začal studovat orientální jazyky, nejprve arabštinu a pak náboženství. No a přestoupil jsem na islám.“ A dodává: „Já, příteli můj vzácný, nemám zhola nic, jen psa, pár knížek a cello. Toť celý můj majetek. Nestarám se také příliš o své smrtelné tělo a tím méně o tu slupku na ně. Víte, jak se dívám na ty vaše přátele? Jako na opice ve fraku! Jsou to blázni, neboť si myslí, že svět je pro ně, že oni mění a určují běh světa. Oslňují jeden druhého zlatem a drahým kamením, autem a komfortním bytem, duchapl-

144 Dokumenty z června–srpna 1945, uloženy ve Vojenském ústředním archivu – Vojenském historickém archivu, sbírka 24 (sbírka osobních dokumentů příslušníků čs. zahraniční armády – západ).

145 Viz Jiří Mucha, 1966: *Oheň proti ohni*, Praha: Svaz protifašistických bojovníků – Naše vojsko, s. 113.

146 Otakar Pecháček je na těchto stranách chybně zmíněn pod jménem „Kropáček“, viz Rulf, E.: *Volá Káhira 1939–1945*, s. 179–183.

ně si říkají navzájem nicotné pitomosti a závidí si navzájem. Ale Alláh je moudrý, Alláh je spravedlivý. V prach obrátí se každý jeden z nich a nebude pak rozdílu mezi chudým a bohatým. Jak jsou směšni ti opičáci ve fraku! Já jim hraji blázna, oni se smějí a já se směji jim!¹⁴⁷ Při jiném setkání Pecháček zmínil: „Zaměstnání v životě lidském není nutně zapotřebí. I bez zaměstnání se lze snadno uživit, nemá-li člověk příliš vysoké požadavky. Což země nerodí dost rýže, kukuřice a ovoce, což vody neoplývají rybami, aby člověk dodal tělu to nejpotřebnější? Což země a voda není nás všech? Ale také mívám občas v životě takzvané zaměstnání. Nejprve jsem byl páterem, pak učitelem, potom jsem se tady oženil, někdy hrávám v kavárně a právě v této době jsem na britské cenzuře. ... třídím dopisy různých vojáků ze všech částí Orientu a Střední Afriky. Studoval jsem orientální řeči a znám jich tak asi patnáct nebo dvacet. Tak jen rozhoduji, je-li dopis psán arabsky nebo hebrejsky, je-li psán sanskrtem nebo urdu, je-li z Jemenu nebo Pandžábu nebo z Belgického Konga. Věřte, dobře se v tom cvičím a je to pro mne zábava. ... No a kromě toho hovořím dobře francouzsky, anglicky a italsky.“¹⁴⁸ Líčení je doplněno o Pecháčkovy úvahy o islámu, studiu arabštiny či Koránu.

Na dalších místech knihy jsou zmínky, že býval častým hostem ve vysílací stanici¹⁴⁹ a rovněž o záměru československých důstojníků vydat Pecháčkovy verše: „Hodláme vydat sbírku veršů krajana O. Pecháčka, podobně jako jsme vydali Volkovy básně z ruské internace, natiskneme je sami na cyklostylu. Pecháček napsal před válkou několik beletristických článků do Lidových novin. V Káhiře byla provozována jeho surrealistická hra, napsaná francouzsky, a z korespondence, kterou nám předložil, je zjevno, že jedno z velkých pařížských nakladatelství připravovalo mu vydání jeho románu ‚Les ailes brisées‘ v několika jazycích, ale válka udělala všem přípravám konec. Verše nemají nic společného s propagandou, chceme je prostě zachránit od molů.“¹⁵⁰

147 Tamtéž, s. 179–180.

148 Tamtéž, s. 181.

149 Tamtéž. Pod správným jménem Pecháček je uváděn na zbylých stranách knihy, např. s. 461: „Večer se dostavil p. Pecháček, aby seznámil npor. Ottu s jedním zdejším známým malířem.“ (zápis z pátku 14. dubna 1944) či „Večer naše obvyklé návštěvy: Jakeš, Plaňanský a Pecháček.“ (zápis ze soboty 15. dubna 1944); s. 467: „Večer se u nás shromáždili téměř všichni naši hosté: Američané dr. Veselý, Jakeš a capt. Loskot, dr. Plaňanský a kpt. Dědina, Pecháček a Lučný s paní.“ (zápis ze středy 26. dubna 1944); s. 483: „60. narozeniny prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše. Vystřídala se u nás řada hostů ve sváteční náladě: p. mjr. gšt. Podhora, škpt. MUDr. Chvapil, škpt. MUDr. Plaňanský, kpt. Dědina, por. Polák a Jugoslávec p. Borgoš z jugosl. monit. sekce, naši čechoameričtí přátelé dr. Veselý, ing. Jakeš, Jenda Schwarz a jejich nový druh prof. Mičan v hodnosti amer. seržanta, krajané Czakrt, Palo, Pecháček. S několika z nich jsme jeli o 17. hod. na čs. vyslanectví na krajanské shromáždění.“ (zápis z neděle 28. května 1944). Účast Pecháčka lze tušit i v dalších pasážích knihy, např. při Rulfově popisu odjezdu z Káhiry: „Dopoledne uteklo rychle v loučení a balení a odpoledne jsme slavnostně odjížděli v arabejích naposled po káhirských ulicích na nádraží. Doprovázeli nás všichni naši známí...“ (s. 554).

150 Zápis ze středy 21. června 1944, viz Rulf, E. Volá Káhira 1939–1945, s. 492–493.

Otakar Pecháček – lektor českého jazyka při káhirské univerzitě a delegace ČSSR v Egyptě

O Otakaru Pecháčkovi nemáme následujících asi deset let žádné zprávy, až z 15. ledna 1957 se dochoval dopis, v němž Pecháček informuje Orientální ústav v Praze o tom, že na káhirské univerzitě vyučuje český jazyk a má vizi, že by mohl být v Egyptě založen československý ústav. Při čtení dopisu je nutno zohlednit, že Otakar Pecháček byl přes dvacet let mimo Československo, tedy i styl vyjadřování působí nezvyklým dojmem:

Sri Yogiraj Mohammed Abd Allah el Mahdi¹⁵¹

OTAKAR PECHÁČEK

7, KASR EL NIL, Imm. LORIA

CAIRO, EGYPT

Cairo, dne 15. ledna 1957 [30. října 1956]¹⁵².

Česká Akademie Věd a Umění

v Praze.

Veľučení Soudruzi,

Poprvé v historii se dostal jazyk český a slovenský na vysokou školu jazyků při Národní arabské Univerzitě v Káhiře v Egyptě. Jsem rodem z Plzně, kde nám patřilo „plzeňské“ za doby purkmistra Františka Pecháčka (1888) co jest v Ottově Nauč. Slovníku.¹⁵³ Já jsem orientalista, znám též v Indii coby žák indických yoginů, resp. Sivanandy z Rišikeš¹⁵⁴ v Himalayích. Pracoval jsem v arab[ském] ministerstvu vnitřní coby překladatel z různých jazyků, až mi v poslední době Egyptané udělili tuto missii coby Čechu a Egyptanu, chtějíce tím vyjádřiti dík za přátelství národa československého a sympathie k Arabům.¹⁵⁵

Doufám, že tato zpráva potěší naše orientalisty, pana profesora Hazuku, mého nezapomenutelného učitele, pana prof. Hrozného, pana prof. Lesného a pana prof. Růžičku z dob dosti dávných.

Jsem také znám z minulé války našim vojákům a důstojníkům. Všichni jsme tu pracovali pro vlast s nasazením vlastních životů, jak kdo mohl a kam byl poslán.

Arabové se dnes rozhlížejí po sympathiích. To, že jsem byl pověřen katedrou češtiny, je též trochu zásluhou prof. Dra. Kaimera, kdysi též našeho krajana, jenž

151 Viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, kart. 34.

152 Původní datum „30. října 1956“ opraveno na „15. ledna 1957“, nicméně na 2. stránce zůstalo datum původní z roku 1956. M. Pecháček pravděpodobně sepsal dopis dříve a s jeho odesláním váhal.

153 Viz Ottův slovník naučný sv. XIX z roku 1902, s. 399-400 (citace výše).

154 Swami Sivananda (1887–1963), viz výše.

155 Srv. citace úryvku dopisu („Pracoval ... Arabům“): Macková, Adéla: Výuka českého jazyka v Káhiře.

Pražské egyptologické studie 5, 2006, s. 1 (http://pes.ff.cuni.cz/pdf/Mackova_2006.pdf).

vyučoval na zdejší univerzitě.¹⁵⁶ Také je tu památka semitologa prof. Pavla Krause, našeho krajana, prof. Černého, egyptologa a prof. Grohmana, vesměs jmen velmi známých. Prof. Dr. Kaimer je ředitelem „Institut d’Egypte“. Vřelé sympathie k nám chová prof. Dr. Murad Kamel, semitolog a ředitel „Madrasat Alsun“.

Moji studenti jsou důstojníci, nižší a vyšší, studenti atd. Zajímají se o českou literaturu, která je zde dost vzácností, ježto nemáme v „Madrasat Alsun“ téměř knih. Nějaká slavistika by se musela teprve pomalu vybudovat, ježto ani se mnoho nevyučuje ruštině, nehledě k ostatním jazykům slovanským.

Já jsem sám semitolog, zápolil jsem s hebrejštinou, syrštinou, arabštinou, ethiopštinou, koptštinou, maje nevšední příležitost také se věnovati indické filosofii svými styky s indickými yoginy. Měl jsem na ind[ickém] vyslanectví několik přednášek. Také o mně psaly noviny, ježto jsem předváděl krom sanskrtu též Hatha Yogu, posvátný indický systém tělesné kultury a byl jsem fotografován čelnými časopisy.

Má-li tahle „arabská slavistika“ mít nějaký cíl, bylo by na prvním místě nutno tuto posici udržeti dlouho, bez rozdílu na nějaké sociální systémy. Z toho důvodu bychom zde potřebovali veškery publikace co Akademie vydává, časopisy kulturní, Nový Orient, Orientální Věštník a denní tisk, pokud jej ovšem propustí zdejší censura.

Také by se snad hodilo, abychom požádali pana prezidenta Zápotockého, aby věnoval mému semináři své sebrané spisy darem, s věnováním? Tím si Araby nesmírně nakloní.

Autoři by neměli opomenouti nám sem pokaždé poslat výtisk knih. Do arabského tisku bychom mohli časem dávatí též recense literatury české, též do časopisů francouzských.

Káhira je metropole Afriky a veliké kulturní centrum, kde Češi nebo i naši Němci měli vždy prominentní posici.

Naši pp. orientalisté zdá se, Káhiru bojkotují.

Kdo je prosím semitolog v Praze nyní? Nemám zpráv ze svého oboru.

Také by zde byla otázka založení českého gymnasia.

Na to všechno je třeba lidí. Máme v zahraničí i doma na př. benediktiny břevnovské, co by mohli, i mimo vlast, jak jsem informován, něco začítí. Jsou kongresy různých náboženství, které by rády slyšely různá křesť. vyznání. Tak na př. náš poměr k Rusku se stanoviska křesťanského je dán církevní slovanštinou, jež byla pěstována coby liturgie ještě před válkou v Břevnově a dnes v zahraničí mnoho mladých páterů našich studuje staroslovanský obřad. Věc byla hotova, jakmile byl v Břevnově zvolen Anastasius OPASEK. Kde je, teď nevím, ale ten by to mohl dobře řídit. Nemám zpráv od roku 1936. Jak bych se s ním mohl dostat do spojení? Nemám se obrátit na Ministerstvo školství a Nár. Osvěty ohledně této otázky? Takové

156 Ludwig Keimer (1892–1957), srv. Oerter, Wolf B.: Ludwig Keimers langer Marsch zur Prager *Venia legendi* (1930–1938). In: Kloth, Nicole, Martin, Karl, Pardey, Eva: Es werde niedergelegt als Schriftstück. Festschrift für Hartwig Altenmüller zum 65. Geburtstag. Hamburg 2003, s. 305–314.

benediktinské gymnasium by mi prošlo. Není to moc komplikované. Jiné gymnasion asi by šlo ztěžka v cizině.

Já sám jsem mohamedán od 1938.

Arabové mají k nám mnohé sympathie, zajímají se o náš jazyk a o naše písemnictví a kulturu a bylo by dobře to pěstovat. Především si dovoluji připojovati uctivou žádost, aby soudruh Zápotocký věnoval své sebrané spisy mému semináři, začez mu předem vzdávám vřelé díky jménem všech Egyptanů, kteří tolik sympathisují s naší drahou vlastí.

Poroučím se Vám, veleučení soudruzí a znamenám

Mohammed Abd Allah el Mahdi¹⁵⁷

Pecháčkova zahraniční izolace a neinformovanost o politických změnách po převratu v roce 1948 vedly k tomu, že se v korespondenci rozepsal nejen o snaze založit v Egyptě benediktinské gymnázium (srv. výše citovaný dopis Anastáze Opaska: „...třeba bychom mohli mít nakonec klášter v Egyptě“), ale v dopise přímo zmínil i tehdy komunistickým režimem na doživotí odsouzeného Anastáze Opaska.¹⁵⁸ Dokonce uvedl, že opat Anastáz Opasek by mohl celou věc organizovat a táže se, jak se s ním dostat do spojení. Nadto zmínil československé vojenské důstojníky (po válce rovněž likvidované) a se soudruhy se loučil „s demokratickým ruky políbením“, příp. „Poroučím se Vám, Vážení Soudruzí a jsem Váš oddaný...“¹⁵⁹

Po odbržení tohoto dopisu zaslala Akademie věd Ministerstvu zahraničí 24. ledna opatrnou žádost o instrukce, jak se k němu postavit: „Zasíláme dopis Otakara Pecháčka, který zaslal jmenovaný Československé akademii věd. Byli bychom vděčni Vašemu úřadu za sdělení, máme-li se žadatelem navázati styk a požádati ministerstvo školství a kultury, aby mu poskytlo materiál pro lektorská cvičení z českého a slovenského jazyka.“¹⁶⁰

Na tuto žádost se dochovala prozatímní odpověď dr. R. Lacka ze 2. února 1957: „Oznamujeme Vám, že žádost o charakteristiku a případné doporučení k navázání styků s p. Otakarem Pecháčkem, vedoucím katedry českého jazyka na káhirské universitě jsme předali zastupitelskému úřadu spolu s opisem dopisu p. Pecháčka. Jakmile nám dojde odpověď, budeme vás ihned informovat. MŠK je o kursech češtiny informováno a materiál již zaslalo. V příloze zasíláme zpět dopis p. Otakara Pecháčka.“¹⁶¹

157 Ještě jednou ručně podepsáno pod strojopisné jméno: Moh[ammed] Abd Allah El Mahdi.

158 Musíme vzít v potaz, že informace o likvidaci klášterů v Československu i pronásledování kněžích a věřících se k Otakaru Pecháčkovi nemohly oficiálně dostat. (Srv. A. Macková: „Je až s podivem, jak člověk s takovými dalekosáhlými cíli mohl být tak špatně informován o situaci v Československu. Z arabského tisku znal oficiální politiku Československa, ale co se dělo pod pokličkou, mu zůstávalo utajeno.“; viz Macková A. in: Pražské egyptologické studie V, 2006, s. 2).

159 Viz níže citovaný dopis, evidovaný v ČSAV 12. 6. 1957.

160 Viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, kart. 34.

161 Tamtéž.

Z následujícího je patrné, že komunističtí představitelé se rozhodli zamezit další komunikaci s Otakarem Pecháčkem. Není pochyb, že Pecháčkův dopis s mnoha informacemi o výuce češtiny v Káhiře lze bezprostředně uvést do souvislosti s jeho nahrazením oficiálním a pro režim přijatelným vyučujícím češtiny (Zbyňkem Žábou),¹⁶² jak doslovně dokládá odpověď československého zastupitelského úřadu v Káhiře přeposlaná ministerstvem zahraničí:

„Jmenovaný [Pecháček] podle soudu zastupitelského úřadu v Káhiře je pravděpodobně nenormální osobou, duševně chorou. Živí se jakoukoli prací, kterou dostane. Vyučování češtiny na „škole řeč“ je jeho dočasným zaměstnáním, ve kterém bude nahrazen brzkým příjezdem lektorů češtiny z ČSR. Vzhledem k jeho poměrům, ve kterých žije, je pravděpodobné, že by publikace ČSAV mohl prodávat. Velvyslanectví v Káhiře nedoporučuje ČSAV, aby se jmenovaným udržovala styk. v.z. V. Poláček v.r.“¹⁶³

Vzhledem k výše uvedenému nebylo jistě obtížné vytvořit ohledně Otakara Pecháčka podobný text, byť psychický stav Otakara Pecháčka nebude možné nikdy objektivně posoudit. V této souvislosti vezměme v potaz citované vzpomínky válečných zpravodajů, jež vykreslují Pecháčka jako velmi chytrého, vzdělaného a vítaného společníka. Jisté je, že bývalý příslušník benediktinského řádu Otakar Method Pecháček se na Akademii věd obrátil v době, kdy knězi v Československu byli tvrdě pronásledováni, popravováni a vězněni. Svým životním stylem a postojem, který je z dopisů dobře patrný, nekonvenoval představám komunistických úředníků v tehdejší Československu. Nic si prorežimní badatelé působící v době komunistické totality v Akademii věd a další státní úředníci nemohli přát méně, než mít oficiální kontakt s bývalým duchovním – benediktinem, který mistrně ovládal znalost arabštiny i dalších lokálních jazyků a po hlavním městě Egypta se pohyboval tak svobodomyšlně. V dubnu roku 1950 byly v Československu v rámci Akce K¹⁶⁴ zlikvidovány katolické řády a v monstrprocesech byli jejich příslušníci odsouzeni k těžkým trestům, nuceným pracem, doživotnímu či mnohaletému uvěznění (mezi mnoha i představený Břevnovského kláštera opat Jan Anastáz Opasek). Pokud se komunističtí činitelé pokusili pátrat po údajích, které Pecháček v dopise uvedl, mohli mít k dispozici i jeho výše citovaný dopis Anastázi Opaskovi, který byl tou dobou uložen v Národním ar-

162 Adéla Jünová Macková poznamenává, že Zbyňk Žába byl v té době vedený jako informátor StB. Marxisticko-leninskou terminologii a ideologii projektoval i do svých děl o starém Egyptě, viz např. Šichan, Daniel: Odras marxisticko-leninské ideologie ve vědecké práci Zbyňka Žáby, dostupné na: https://www.academia.edu/32383419/Odras_marxisticko-leninsk%C3%A9_ideologie_ve_v%C4%Bdeck%C3%A9_pr%C3%A1ci_Zby%C5%88ka_%C5%BD%C3%A1by_Reflection_of_Marxist-Leninist_ideology_in_the_scientific_work_of_Zbyn%C4%9Bk_%C5%BD%C3%A1ba [15. 5. 2018]. Např. o Žabově stati „Vývoj prvobytné a třídní společnosti ve starém Egyptě“ konstatuje Daniel Šichan, že se jedná o „dezinterpretaci fenoménu staroegyptského náboženství ve jménu marxisticko-leninské dialektiky“.

163 Tamtéž, dopis V. Poláčka z Ministerstva zahraničních věcí s odvoláním na informace československého zastupitelského úřadu v Káhiře ze dne 27. srpna 1957, adresovaný Orientálnímu ústavu.

164 Viz např. Kaplan, Karel (ed.): Akce K – likvidace klášterů v roce 1950, I.-II., Praha 1993.

chivu, kam se dostal společně s celým břevnovským archivem, a tak i s dokumenty Anastáze Opaska, po zabrání kláštera komunisty v 50. letech.¹⁶⁵ Z něj mohli případně vyčíst i jména vojenských zpravodajů, s nimiž se Pecháček z Egypta znal a jejichž jména v dopise uvedl. Na vysoké důstojníky československé armády, kteří působili v zahraničním odboji, měl nástup komunismu stejný dopad jako na příslušníky církve. Jiří Mucha byl v roce 1951 odsouzen v inscenovaném procesu a do roku 1960 vězněn v uranových dolech. Citovaní důstojníci z káhirského vysílání byli komunisty rovněž stíháni. Mjr. Karel Otta, který po skončení války dále působil v čs. armádě jako čelný představitel armádního rozhlasu, byl 9. 5. 1950 zatčen pro údajnou velezradu a 8. 1. 1951 zemřel ve vazební věznici. Jako důvod je udávána těžká jaterní choroba. Mjr. Jaroslav Rozum rovněž zůstal v čs. armádě jako důstojník z povolání, naposledy jako velitel náhradní baterie dělostřeleckého oddílu č. 251 v Praze-Ruzyni. Odtud však dne 26. 4. 1948 odešel do exilu. V čs. armádě byl dále veden jako zběh a 30. 7. 1948 mu byla odňata vojenská hodnost. Jeho další osudy a datum úmrtí nejsou známy.¹⁶⁶ Plukovník Eduard Rulf byl po krátkém poválečném působení v armádě suspendován a směl být zaměstnán pouze jako dělník. Otakar Pecháček se tím, že za 1. republiky odešel, patrně vyhnul pronásledování režimem i vězněním, a nepostihl ho osud věřících a mnoha dalších odpůrců režimu u nás.

Adéla Macková dodává, že Otakar Pecháček, pověřený vedením katedry češtiny na Vysoké škole jazyků při Národní arabské univerzitě v Káhiře, byl „první průkopník českého jazyka v Egyptě“¹⁶⁷ a doplňuje: „jeho vyučovací metody byly zajisté velmi účinné, když studenti po absolvování ročního kursu byli schopni česky číst.“¹⁶⁸

Pecháčkova žádost o založení československého gymnázia v Káhiře není v pozdějších dokumentech nikdy zmíněna, nicméně víme, že ministerstvo školství v prosinci 1956 vypsal výběrové řízení na post lektora českého jazyka v Káhiře, tedy na pozici, kterou zastával Otakar Pecháček.¹⁶⁹ O místo se 9. ledna 1957 přihlásil prostranicky orientovaný egyptolog Zbyněk Žába.¹⁷⁰ Z pramenů vyplývá, že československá kulturní delegace, vyslaná oficiálně do Egypta krátce předtím – v létě 1956, jejímiž členy byli mj. i Zbyněk Žába a František Lexa,¹⁷¹ se za svého pobytu

165 Za uvedené údaje děkuji paní Mgr. Jitce Křečkové z Národního archivu.

166 Za uvedené údaje děkuji Mgr. Josefu Žikešovi, řediteli Vojenského ústředního archivu.

167 Macková, A. in: Pražské egyptologické studie V, 2006, s. 1.

168 Tamtéž, s. 2.

169 Viz Jünová Macková, Adéla – Navrátilová, Hana: Československá egyptologie ve světě studené války – doba Zbyňka Žáby. Pražské egyptologické studie XVIII, 2017, s. 12–23 (konkr. s. 16). Z výše zmíněného dopisu R. Lacka vyplývá, že ministerstvo školství bylo o situaci v Káhiře rovněž informováno.

170 Adéla Jünová Macková udává: „Právě z této doby je také datován dnes již skartovaný spis Státní bezpečnosti, kde byl Žába veden jako informátor.“ (Viz Jünová Macková, Adéla – Navrátilová, Hana: Československá egyptologie ve světě studené války – doba Zbyňka Žáby. Pražské egyptologické studie XVIII, 2017, s. 16.).

171 Viz např. Jünová Macková, Adéla: Druhá cesta Františka Lexy do Egypta. Československá kulturní delegace v Egyptě v roce 1956. In: Adéla Jünová Macková a kol.: Českoslovenští vědci v Orientu I, Praha 2012, s. 325–348.

v Egyptě setkala oficiálně s prof. Keimerem,¹⁷² a tím přímo či nepřímo s Otakarem Pecháčkem (prof. Keimer byl tím, kdo místo lektora Pecháčkovi zajistil).¹⁷³ Je pravděpodobné, že Pecháčkův dopis, v němž informuje pražskou akademii věd o svém působení v Egyptě a představuje se, souvisí se zmíněnými setkáními – nenabízí se jiné vysvětlení, proč Pecháček znenadání po tolika letech v Egyptě píše dopis do Československa, a právě Akademii věd. V tomto ohledu je zajímavá i oprava data v záhlaví Pecháčkova dopisu. Byl původně sepsán po uskutečnění návštěvy československých akademiků – v říjnu 1956, avšak odeslán až začátkem ledna 1957. Tuto prodlevu v odeslání dopisu nelze blíže vysvětlit, snad pouze tím, že Pecháček díky svému působení na káhirské univerzitě věděl, že se chystá výběrové řízení na jeho pozici, a sepsal dopis, který se však rozhodl odeslat až v lednu 1957 (na druhé straně dopisu datum zůstalo původní, tedy 30. října 1956). Rovněž Pecháčkova žádost, aby mu byly pro potřeby výuky zaslány spisy prezidenta Zápotockého, působí dojmem, že Pecháček dopis odeslal na čísi radu.

Dodejme, že Zbyněk Žába, který se o lektorské místo v Egyptě ucházel, ve své přihlášce na konkurs píše: „lektorát češtiny v Káhiře by se uskutečnil brzy; egyptologu by poskytl příležitost studia a práce v egyptologii na místě, v Egyptě, dovoloval by dodatečně přijmout a současně vykonávat případný úkol hostujícího profesora egyptologie ... dal by lektorovi příležitost naučit se dokonale egyptské arabštině. ... pokud jde o výkon lektorátu samého, ... obsazení místa docentem egyptologie Karlovy university by bylo věci jen na prospěch, neboť je tu zaručen na př. hluboký zájem delegované osoby, předběžné vědomosti o egyptské kultuře a láska k ní, současná schopnost propagovat ČSR a informovat o ní...“. Žába neopomenul vytyčit podmínky pro svou další kariéru: „1) doba, strávená v Egyptě by se mu započítávala do všech důsledků tak, jako kdyby pokračoval ve své práci na Karlově universitě a své nynější postavení by svým pobytem v Káhiře nijak neztrácel, takže by po návratu pokračoval ve své práci na Karlově universitě; 2) nijak by nebyly ani dotčeny ani zpomaleny důsledky konkursu na místo profesora egyptologie na filosofické fakultě Karlovy university v Praze“ atd. Kromě uvedeného Zbyněk Žába v návrhu doporučuje i svou ženu jako vyučující v české škole při velvyslanectví.¹⁷⁴

Z března 1957 pak pochází oficiální návrh Zbyňka Žáby na zřízení Československého egyptologického ústavu v Káhiře, který byl zaslán náměstkovi předsedy

172 Údaj v dopise Františka Lexy manželce Ireně Lexové z 20. 6. 1956, citace viz Jünová Macková, A.: Druhá cesta Františka Lexy do Egypta. Československá kulturní delegace v Egyptě v roce 1956. In: Adéla Jünová Macková a kol.: Českoslovenští vědci v Orientu I., s. 341.

173 Jak píše Pecháček výše: „To, že jsem byl pověřen katedrou češtiny, je též trochu zásluhou prof. Dra. Kaimera...“.

174 NA, fond Ministerstvo školství a kultury, Praha – osobní, nezpracovaná II. řada, Zbyněk Žába. Dopis Zbyňka Žáby Ministerstvu školství a kultury ze dne 9. ledna 1957. Viz rovněž Jünová Macková, Adéla – Navrátilová, Hana: Československá egyptologie ve světě studené války – doba Zbyňka Žáby. Pražské egyptologické studie XVIII, 2017, s. 16-17 n. 26.

vlády Václavu Kopeckému dne 17. dubna 1957.¹⁷⁵ Institucionálně by byl tento ústav podle Zbyňka Žáby součástí Karlovy univerzity, Československá akademie věd však ve svém prohlášení („jakožto vrcholný orgán vědecký, který organizuje na nejvyšší úrovni všechnu vědeckou práci...svou rozsáhlou strukturou a svými rozsáhlými možnostmi může v budoucnu zajistiti, aby se práce ústavu řádně rozšířila do všech oblastí“) navrhla, aby egyptologický ústav v Káhiře spadl pod Akademii věd.

Z červnového děkovného dopisu Otakara Pecháčka se nicméně dozvídáme, že do Egypta byly spisy Antonína Zápotockého skutečně zaslány:

Mohammed Abd Allah el Mahdi¹⁷⁶

Otakar Pecháček

profesor jazyka českého při Národní Arabské Univerzitě v Kahýře.

Kasr el Nil, CAIRO.

České Akademii Věd a Umění

a snad: Orientálnímu Ústávu

k rukám presidenta, prof. Jaroslava Průška

Vážení Soudruzí, Soudružky,

Laskavostí pana Prezidenta Republiky, Antonína Zápotockého, dostaly se do Egypta jeho vzácné spisy. Naši egyptští studenti se vřele zajímají o knihy Antonína Zápotockého v originále, z nichž jsme ve škole četli.

V příloze zasíláme dopis yemenského studenta z Adenu, který se pokusil, sám od sebe napsati Ant. Zápotockému své dojmy z četby rovnou česky. Poněkud jsem poopravil tvr[d]é a měkké „i“ a ujistil jsem mladého muže, že vzácnou laskavostí České Akademie a jejího slavného Prezidenta, prof. Zd. Nejedlého, tuším, jakož i presidenta našeho Orientálního Ústavu, vzácného Soudruha Jar. Průška, by nebylo tak nemožno, aby se dopis dostal rovnou do rukou Ant. Zápotockého, jestli to ovšem jde a jestli nevyrušujeme.¹⁷⁷

(Ať si kluci zvyknou, když otravují, pěkně do Orientálního Ústavu, který tyhle arabské jazyky se všech končin jistě vede v evidenci.)

Já si dovoluji ještě jednou, s demokratickým ruky políbením, děkovati za všechny publikace mně zasláné, poněvadž je rovnou takhle přečtu studentům, aby z toho něco měli.

175 „Přiloženě si dovoluujeme Vám předložití vyjádření zdejšího ústavu o návrhu doc. Dr. Z. Žáby na zřízení Československého egyptologického ústavu v Káhiře.“ Viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, kart. 15. Ze 25. dubna jsou pak totožné dopisy adresovány Ministerstvu kultury a Kanceláři prezidenta republiky (viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, tamtéž).

176 Viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, kart. 34.

177 Zmíněný dopis byl do prezidentské kanceláře přeposlán 28. června 1957 („Dovolujeme si zaslati dopis, který sem zaslal pro soudruha presidenta republiky výše uvedený lektor.“, viz MÚA AV ČR, AAV, fond Orientální ústav ČSAV, kart. 34).

Oni se za rok naučili česky číst, aby na př. mohli prolístovat Věstník Akademie, ježto jsou mezi nimi inženýři, profesoři, ředitelé, univesitní studenti a profesoři, lékaři, důstojníci – atd.

Moje 4 hodiny týdně na tohle všechno nestačí. Děti mých žáků už se naučily zpívat česky, neboť moje čeština je jakousi rekreací, kde se bavíme, zpíváme a křičíme jeden přes druhého. Také hraju na cello při vyučování s celou klasou.

Tátové to také učí doma děti.

Poroučím se Vám, Vážení Soudruzi

a jsem Váš oddaný

Mohammed Abd Allah el Mahdi¹⁷⁸

Za Školu Jazyků pozdravuje prof. Murad Kamel, ředitel, semitolog vysoce váženého soudruha Jar. Průška, slavného sinologa, neboť jsem také přednesl pozdravy našeho praž. Orient. Ústavu a soudr. Průška zde, kde má u studentů vřelou sympathie.

Takhle spisy z oboru sinologie? Já jsem se učil čínsky několik let. Máme zde čínštinu též na programu. Mně ale hoří ta čeština.

Z tohoto Pecháčkova dopisu nikterak nevyplývá, že by tušil o připravovaném příjezdu Zbyňka Žáby, který si o místo zažádal a měl ho nahradit. Jak víme z oficiální historie, Zbyněk Žába nastoupil na Pecháčkovo místo jako vyučující češtiny na Vysokou školu jazyků v Káhiře na podzim roku 1957. Žádné další dokumenty, kde by bylo zmíněno jméno Otakara Pecháčka, se nedochovaly. V každém případě jsou jeho dopisy – psané čtivým slohem i bezchybné po stránce gramatiky, svědčící o širokém rozhledu i nevšedních lingvistických znalostech – cenným historickým pramenem.

Otakar Method Pecháček v poválečném dopise napsal: „Nikdo z Čechoslováků, přes veškerou válku, neměl tolik příležitosti nahlédnouti do srdce dnešního Orientu, s pérem v ruce a se všemi znalostmi starých a nových řečí orientálních prodělat jednu z epoch lidského myšlení...“ O dalších osudech Otakara Methoda Pecháčka, jeho pobytu v Egyptě a cestovatelských zkušenostech není nic známo.

Z publikovaných básní Otakara Methoda Pecháčka:

Jitro

To meč byl tvůj, ó mocný Michaeli,
 jimž smetl's v propast vše, co odpor vzdouvá,
 vojsk andělských ty vojevůdce smělý,
 před nímžto Satan třese se a couvá –

178 Ještě jednou ručně podepsáno pod strojopisné jméno: Moh[ammed] Abd Allah El Mahdi.

a byl to kříž, jenž stkvěl se ve tvém štítu,
i slunce blesk, jímž planulo tvé kopí,
brň víry tvé, jas, v jejímž zlatém třpytu
tak jako křišťál nebes báh se topí.

Krev nová v srdci prudčej' vře a hoří,
jak mladé víno opojením sálá –
k dnům velkým, novým, jež se rodí v zoři,
vůz faetonův nad obzorem cválá

a v novém světle, opojeni visí,
my zříme v žár, jímž srší nová doba,
jak vítězí ta stará pravda ryzí
a jak se řítí v propast lež a zloba.

Der Polyglott Pater Otakar Method Pecháček – der erste Lektor der tschechischen Sprache an der Universität in Kairo

Zur Persönlichkeit des Orientalisten Otakar Pecháček (geboren am 29. 3. 1901 in Přeštice / Prestitz) liegen nur wenige offizielle Informationen vor. Die Studie basiert auf fragmentarischen Dokumenten aus verschiedenen tschechischen Archiven und auf Erwähnungen über Pecháček in der späteren Belletristik, unter anderem in den Erinnerungen des Abtes des Klosters in Prag-Břevnov, Anastáz Opasek sowie in Kriegsreportagen von Jiří Mucha und vom Kriegsreporter in Kairo Eduard Rulf. Sie alle beschreiben Pecháček als „Sprachgenie“. Der Aufsatz wird ergänzt durch sechs Briefe, die im Náprstek-Museum aufbewahrt werden.

Otakar Pecháček stammte aus einer Familie, in der ein starkes Interesse für die Kulturen des Orients gepflegt wurde. Von Jugendjahren an wurde er im Studium mehrerer Sprachen gefördert. Der Großvater František Pecháček war Bürgermeister von Pilsen, sein Vater ein Bierbrauer in Pilsen. Nach dem Studium an der Militärakademie studierte Otakar Pecháček Jura und reiste nicht nur durch Europa, sondern auch durch Südamerika. In der 2. Hälfte der 1920er Jahre kam er ins Benediktinerkloster in Prag-Břevnov und studierte Arabisch und Hebräisch. Nachdem er an Tuberkulose erkrankt war, ging er nach Ägypten. Dort verbesserte er seine Kenntnisse der arabischen Sprache und weiterer lokaler Dialekte, wie sich aus seiner Korrespondenz ergibt. In den 1950er Jahren wirkte Pecháček als Lektor der tschechischen Sprache an der Universität in Kairo. In dieser Zeit wurde dort das Tschechoslowakische Ägyptologische Institut gegründet. In seinen Briefen, die als ein sehr wertvolles und einzigartiges Zeugnis dienen, beschreibt Pecháček detailliert die Welt der Sprachwissenschaft, in der er in den 1930er Jahren in Ägypten wirkte, seine Treffen mit zahlreichen ägyptischen und ausländischen Akademikern – Linguisten, Historikern und Archäologen.

Polyglot P. Otakar Method Pecháček. First lecturer of Czech Language at the Cairo University

There is not much official information regarding the personality of the orientalist Otakar Pecháček (born in Přeštice on 29 March 1901). The paper is based on fragmentary documents from various Czech archives and on references about Pecháček in the posterior prosaic literature, e. g. in the memoirs of the Abbot in Břevnov monastery Anastáz Opasek, in the war reports by Jiří Mucha or by the war journalist in Cairo Eduard Rulf that referred to him as to a linguistic genius. The paper is amended with six letters of his that are kept in the Náprstek Museum.

Otakar Pecháček came from a family with a strong interest in Oriental cultures and he was encouraged to study languages from his early youth. His grandfather was the Pilsen mayor František Pecháček and his father the Pilsner brew master. After graduating at the military academy, Otakar Pecháček studied law and travelled through Europe and Latin America. In the 1920s he entered the Břevnov monastery and studied Arabic and Hebrew and, after falling ill with tuberculosis, he left for Egypt. He

improved his Arabic here, at the same time, he mastered some of local dialects as his correspondence shows. In the 1950s, Pecháček worked as a Czech language lecturer at Cairo University, at the time when the Czechoslovak Institute of Egyptology was being established. The letters where Pecháček describes in detail the linguistic milieu in which he moved in during the 1930s in Egypt and his encounters with several important academics both from Egypt and abroad – linguists, historians and archaeologists – represent a valuable and unique testimony.